

★A★S★D★

OBSAH 5. ČÍSLA 18. ROČNÍKU - 1986

Člověče, kde jsi? (Gn 3,9)
Preventivní náboženství
Na hlubiny —
Další příčiny skleslosti
Jsem, který jsem
Evangelium v Samaří
Vy se ptáte — my odpovídáme
Kdo ztrácí, vyhrává
Vstup Izraelců do zaslíbené
země
Aj, syn!
Samaritánka
Duševní rozvoj
začíná už u novorozence
Podzim Magnet

ZNAMENÍ DOBY

SVET MŮJHO OTCA - NAŠA ZODPOVEDNOST ZA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Do povedomia čoraz širšieho okruhu ľudí sa dnes dostáva donedávna neznáme slovo „ekológia“. Počujeme, alebo vidíme ho najčastejšie v slovnom spojení ekologická kríza, alebo ekologické ohrozenie či katastrofa. Týmto pojmi bývajú označované nebezpečie hroziace človeku a jeho životnému prostrediu, ale aj prírode a životu vôbec. Ide o následky nežiadúcich zmien, ku ktorým dochádza vo vzťahoch medzi živými organizmami a ich životným prostredím. Donedávna boli príroda a jej zdroje považované za nevyčerpaťelné, nezničiteľné a večné. Takéto chápanie viedlo neraz k nerozmysleným a nepredvídaným čínom, ktorých dôsledkom je aj narušenie biologickej rovnováhy, zamorenie ovzdušia, znečistenie vodných tokov a znehodnotenie pôdy. Bezprostredné záujmy a skutočné i domnelé potreby človeka určovali jeho konanie a ovplyvňovali aj smer budúceho vývoja. Tieto záujmy a záležitosti sa stali dôležitejšími než záujem a starostlivosť o prírodu, akoby príroda, ktorá je základnou súčasťou životného prostredia človeka, nebola zároveň aj zdrojom a zárukou jeho existencie.

Ak sa dnes hovorí — a to čoraz hlasnejšie — o celosvetovej ekologickej kríze, a na niektorých miestach sveta o ekologickej katastrofe, rozhodne sa nejedná iba o výsledky nežiadúceho pôsobenia prírodných síl. Podstatnú vinu na tom má človek a jeho konanie, ktoré v mnohom prípade nemožno označiť inak, len ako bezohľadné drancovanie prírody a jej zdrojov. Tento proces, ktorého zmyslom malo byť stále plnšie uspokojovanie hmotných i duchovných potrieb človeka, sa rozvinul do tej miery, že v perspektíve niekoľkých budúcich desaťročí sa už dnes hovorí o vyčerpaní všetkých životne dôležitých prírodných zdrojov energie a zásob. Prítom skoro dve tretiny ľudstva žijú doposiaľ pod úrovňou minimálnych možností zaisťovania svojich najzákladnejších životných potrieb. Milióny ľudí — hlavne v Afrike a Ázii — umierajúce každoročne hladom, sú už iba suchými štatistickými údajmi. Zdá sa, že sa to nijako nedotýka členov sýtej, pochybnou morálkou modernej doby odchovej, takzvané civilizovanej, kultúrnej a svojim pokrokom sa hrdiacej spoločnosti nášho veku.

Takho by mohol vzniknúť dojem, že na vine je premnoženie ľudstva. Pravdou je, že niektoré preľudnené oblasti už dnes nie sú v stave uživiť svoje obyvateľstvo. Obrovské územie afrického Sahelu trpí v dôsledku dlhotrvajúcich nepriaznivých klimatických podmienok a zmien. Koreň problému je však v niečom inom. V jednej časti sveta ľudia umierajú hladom, kým na iných miestach sypú nepredajné zásoby potravín do mora. Znehodnocujú alebo ničia takzvanú nadprodukciiu iba preto, aby zabránili poklesu cien a tým zníženiu svojho životného štandardu. Avšak tým najhorším zlom nie je nespravodlivé rozdelenie hmotných prostriedkov či nerovnomerná produkcia a distribúcia potravín.

Nevhodná činnosť človeka a hlavne jeho často nesprávne orientované túžby sú iba dôsledkom jeho prevráteného myslenia, srdca a povahy. Egoizmus, honba za majetkom, zlé hospodárenie, ekologická nevedomosť a často aj kruť a zlomyseľnosť sú tými hlavnými činiteľmi podnecujúcimi obzvlášť nebezpečnú a ničiteľskú agresiu človeka voči prírode. K tomu sa druží nepredstaviteľná spotreba zdrojov i síl, hmotnej i duševnej kapacity ľudstva, na neužitočné — pre prírodu i človeka, ba aj život vôbec ohrozujúce — zbrojenie a hromadenie ničivých prostriedkov každého druhu. To je tá najväčšia a najhoršia nemravnosť nášho veku. Ruku v ruku s tým sa prehlbuje aj priepasť rozdeľujúca svet na časť bohatú, vysoko prosperujúcu a vysoko priemyselnú, kým tá druhá, rozhodujúca väčšina zostáva zaostalá a hladná. Osamotené humanistické gestá a jednorázové, alebo aj sústavné akcie naliehavej pomoci tento problém nemôžu vyriešiť. Potrebám doby a ľudstva zodpovedajúca zmena nie je predovšetkým zmena sociálneho, hospodárskeho či politického systému, ale zmena omnoho podstatnejšia, hlbšia a zásadnejšia.

Niektorí považujú za nevyhnutné globálne zmeny systémov, uskutočňované nielen od prípadu k prípadu, ale sústavne a dôsledne. Správnu sa zdá byť aj požiadavka ekologickej výchovy a zvýšeného uvedomenia veľkosti ohrozenia. Rozumným, rozvážnym a citlivým spôsobom by sa mali minimalizovať následky doterajšieho nežiadúceho vývoja a zabrániť hroziacej katastrofe. Zodpovednosť za ďalší vývoj a jeho celkový smer sa pritom kladie na plecia politikov. Tí sa majú zorientovať na základe vyčerpávajúcich odpovedí, aké dávajú súčasné vedné disciplíny na otázky týkajúce sa ďalšieho rozvoja. Avšak základným činiteľom, ktorý ten či onen program bude realizovať, je človek, bytosť, ktorej to všetko má slúžiť a ktorá tomu konaniu má dať zmysel. A v tom je ťažisko celého problému. Pokiaľ človek je a zostane sám sebe normou i cieľom a nezmení sa spôsob jeho myslenia a konania, ktoré priviedli svet na hranicu neodvratnej katastrofy, nedopracuje sa žiadneho závažného prostriedku, ktorý by takej katastrofe zabránil.

K tomu, aby človek od základu zmenil svoje správanie a vzťah k prírode i sebe samému, nestačí iba vedomie, že je s prírodou a seberovnými jedincami spätý mnohými väzkami. Nestačí poznanie, že je súčasťou spoločenstva, v ktorom všetko so všetkým súvisí. Poučení Božím slovom veríme, že človek je síce súčasťou prírody, ale nie jej výtvorom. Je vrcholným dielom Stvoriteľa, ktorý ho utvoril „z prachu zeme“ a oživil svojím „dychom Všemohúceho“ (1 Moj 2,7; Job 33,4). Zveril mu vládu nad prírodou. Má sa o ňu starať, „obrábať a strážiť“ ju (1 Moj 2,15). Príroda mu má slúžiť na úžitok i potechu. Nie je však jej absolútnym vládcom a majiteľom.

ČLOVĚČE, KDE JSI?

Člověče, víš o tom, že ti Bůh položil otázku? Znáš ji? Víš, že tato otázka je určena každému? Jak na ni odpovíš?

„Člověče, kde jsi?“ To je první otázka, kterou Pán Bůh adresoval hříšnému člověku. Tak to říká bible. Asi by nás také zajímalo, o čem hovořil Bůh s člověkem dříve, ještě před hříchem. Ale k čemu by nám to dnes bylo? Dáleko potřebnější je znát to, co řekl Bůh člověku po pádu do hříchu. Vždyť dosud žijeme ve světě, který je naplněn hříchem. Přirozeně nás tedy zajímá, jak Bůh zareagoval, když se ho člověk vzdal? Jak se Bůh postavil k člověku, který od něj utekl? Co mu Bůh řekl, když ho poprvé neposlechl? To, jaký postoj zaujal Stvořitel ke svému stvoření po jeho odcizení, je pro nás velmi důležité. Samozřejmě, důležitá je i naše odpověď. Na této Boží otázce a naší odpovědi závisí náš věčný život, anebo věčná smrt.

Co se vlastně stalo? Člověk přestal respektovat svého Stvořitele, který dal přírodě i člověku určitý řád. Opustil princip, který mu zaručoval věčný život a blaho. Přestal důvěřovat svému Tvůrci a uvěřil podvodníkovi. Člověk se spojil s bytostí, která stojí proti Bohu a proti jeho zásadám. Tím, že přijal zásady Božího nepřítele, dostavily se zhoubné následky — a ty se stále šíří. Denně o tom slyšíme, pozorujeme to, čteme i prožíváme. Nastala tragická změna. Místo pokoje a štěstí přišel neklid, hněv, nemoc a smrt.

Někdy nás napadne, zda se člověk, Adam, neměl hned po svém tragickém činu rozběhnout po rajske zahradě a volat: „Bože, kde jsi? Provinil jsem se, porušil jsem tvé dílo! Pomoz mi!“ Ale Adam začal od Boha utíkat, a tak člověk dodnes utíká od Boha. Ničeho jiného už vlastně ani není schopen. Překvapuje nás, že už první stránky bible hovoří o tom, jak Bůh sám se vydal za člověkem. Když se člověk dostal do tragické situace, Bůh ho v ní nenechal, ale volá ho: „Adame, kde jsi?“ Protože slovo „Adam“ znamená také „člověk“, můžeme tuto otázku přeložit: „Člověče, kde jsi? Lidé, kde jste? Lidstvo, kam až ses dostalo?“

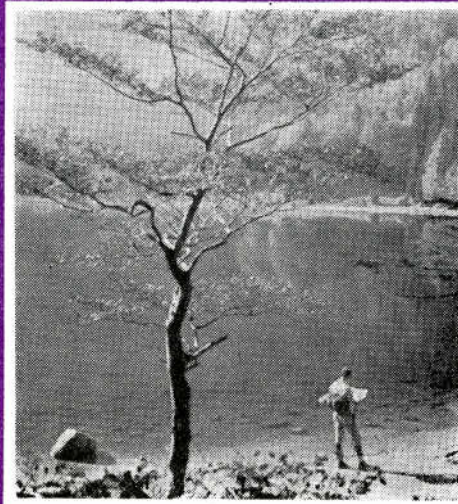
V Boží otázce poznáváme dva základní rysy. Především božský rys — slitování se nad člověkem. Pak lidský rys — omyl. Člověk, který byl korunou stvoření a dostal možnost samostatně myslet a rozhodovat se, nakonec jedná podle hlasu svědce: „Poslechněte mě a budete jako bohové.“ (Gn 3,5) Nebyl to velký omyl? Je

možné, aby byl člověk roven Bohu, aby se stvoření rovnalo Stvořiteli? Ale člověk uslyšel slovo „Bůh“ a zatočila se mu hlava. Úžasná myšlenka — být jako Bůh. Už zřejmě viděl ty ohromné a neomezené možnosti, které má jen Bůh. Jenže, žel, nevážil dostatečně význam onoho slůvka „jako“. Člověk se tak vlastně rozhodl pro nemožnou hru — být jako Bůh. Podobně si dítě chce hrát na tatínka, a přesto, jak velký rozdíl je mezi jeho schopnostmi a schopnostmi tatínka. Dítě může jistě tatínka dorůst, časem ho může svými schopnostmi i přerůst. Oba jsou lidé. Jenže Bůh není člověk. A tak si můžeme stále na Boha jen hrát. Dodnes se můžeme po Bohu jen opičit — provozovat hru, která je směšná, jako každá opičí hra. U lidí je tato hra navíc ještě tragická.

Jak zvláštní je to biblické svědectví, které nám říká, že Bůh šel za ztraceným člověkem a volal: „Kde jsi?“ Ta otázka je velice osobní. I ty jsi totiž od Boha utekl. I ty chceš žít sám bez něj. Ale Bůh vyšel i za tebou, protože bez něj je každý ztracen. Možná, že ti to připadá divné — všude se hovoří o lidských úspěších a rekordech. Přesto věz, že bez Boha jsi ztracen, jsi ztracen pro Boha a jeho věčné plány, které má i s tebou. Proto tě volá. Každý člověk se mylí, jestliže si myslí, že se může před Bohem nějak skrýt. Mnozí lidé se před Bohem skrývají a naivně si myslí jako tehdy Adam, že na Boha vyzráli a osvobodili se od něj, že ho už nepotřebují. Jenže Bůh tě vidí a proto volá. Má o tebe ještě zájem, přestože jsi od něj utekl. O tom svědčí přinejmenším skutečnost, že doposud můžeš užívat Boží dary, které sis nevyrobil a přesto na nich závisí tvůj život.

Co tedy chce Bůh svou otázkou říci?

Především tě chce probudit: „Kde jsi?“ Chce s tebou zatřást, aby ses probral ze svého snění a naivity, a pořádně se podíval, v jakém jsi stavu: „Kde jsi? Víš, že beze mě spěješ k věčné smrti? Víš, že bez věrnosti ke mně nemáš žádnou naději a smysl života, kromě té omezené a pomíjivé konzumnosti?“ Život bez Boha člověka duchovně uspává a tím víc si může namlouvat, že je vše v pořádku. Boží normy, mravnost a ideál se však velmi liší od lidských norem. Proto tě chce Bůh probudit slovy: „Člověče, kde jsi? Jen se poměř tím Božím měřítkem a zhrozíš se, jaký je mezi ním a tebou obrovský rozdíl!“

Boží otázka tě však nechce jen šokovat tvým stavem. Chce tě odvést od dosavadního způsobu myšlení a jednání. Chce tě vést k vyznání tvých vin a změně k novému životu podle Božích věčných zásad. Proto volá: „Kde jsi? Neskrývej se už déle za tím svým narušeným svědomím. Přestaň se bát lidí a boj se víc Boha!“

Boží otázka obsahuje v sobě i lítost nad člověkem. Když Bůh poprvé uviděl stav člověka a celého lidstva, litoval ho: „Ach, kde jsi? Kam ses to dostal? Jak hluboko jsi klesl! Jak velké možnosti bys mohl se mnou mít, a ty ses rozhodl tak mizerně. Jak iluzorné se domníváš, že svět dobudeš lidskými prostředky. Vždyť i věda a technika, které tolik věříš — i ta tě postupně ničí, místo aby ti sloužila!“

Boží projevy nekončí lítostí. Jeho zájem je konstruktivní. Jestliže jsi už poznal, že tvůj stav je v podstatě politováníhodný, pak věz, že tím víc tě volá a touží po tobě: „Kde jsi? Já tě hledám, ať jsi kdekoli. Chci ti pomoci, ať už jsi jakýkoli. Poslal jsem za tebou svého Syna Ježíše Krista. Jen odpověz, nechej si poradit a pomoci!“

V Boží otázce je cítit jako podtón zdůraznění spravedlnosti: „Tak kde jsi, člověče?! Dostal jsi pro život vše potřebné. Jak jsi to využil? Použil jsi své poznání, schopnosti a prostředky pro dobro a spravedlnost? Svůj útek od Boha si budeš muset zodpovědět před Božím posledním soudem!“

Dnes ještě máme možnost dát Bohu kladnou odpověď: „Zde jsem, Pane, odpusť mi můj hřích dříve, než nastane poslední soud.“ Prosím tě, zamysli se nad Boží otázkou, která tě chce probudit. Nech se probudit, nech se odvést Kristem od zla a přivést k novému životu podle jeho vůle. Přijmi Božího Syna jako svého Spasitele, aby tě Bůh nemusel litovat na věky. Odevzdej svůj život Bohu, abys před posledním Božím soudem mohl na otázku po spravedlnosti říci: „Zde jsem, Pane, díky tvému hledajícímu hlasu, který jsem s vděčností přijal.“

PREVENTIVNÍ NÁBOŽENSTVÍ

Vypráví se o člověku, který trpěl závažnými zdravotními obtížemi. Měl hrozný pocit, že se škrtí, bolela jej hlava, oči mu lezly z důlků. Rozhodl se, že navštíví lékaře. Lékař jej prohlédl a prohlásil: „Musím vám oznámit smutnou novinu. Máte těžkou a nevyléčitelnou nemoc. Zbývá vám nejvýš šest měsíců života.“

Muž šel domů a přemýšlel, jak nejlépe by měl prožít posledních šest měsíců svého života. Již dříve měl zvláštní zálibu — sbíral košile — pánské košile všech druhů a vzorů. Navštívil proto specializovaný obchod a vybral si mnoho krásných košil. Chtěl si nakonec života udělat radost. Prodáváč se podíval na velikost košil a upozorňoval zákazníka: „Ty košile jsou pro vás příliš malé.“

Náš muž se ohradil: „Proč? Celý život jsem nosil košile právě této velikosti.“

Prodáváč však naléhal: „Budete-li nosit tak malé košile, bude vás to hrozně škrtit, bude vás bolet hlava a polezou vám oči z důlků.“

I my se velmi často necítíme dobře ať už tělesně, duševně či duchovně. Snažíme se najít velmi složitá řešení, zatímco účinné řešení může být velmi prosté — tak prosté, že ho přehlídíme.

Stále více se hovoří o preventivní medicíně, o zdravotnické prevenci. Stále důkladněji se přesvědčujeme o tom, že je lépe nemocem předcházet, než je léčit. Propagátory tohoto nového přístupu jsou zdravotničtí pracovníci, kteří nechtějí nemoci pouze léčit, ale chtějí zjistit příčiny, proč nemoci vznikají a předcházet je. Objevili řadu přírodních činitelů, které podmiňují náš fyzický život a zdraví. Správnou životosprávu je možno zabránit mnoha nemocem a neduhům těla. S politováním můžeme sledovat, kolik lidí požívá množství všelijakých léků, prášků a pilulek, a přitom přehlíží základní přírodní léčebné prostředky. Od odborníků jsem se dověděl a dočetl o osmi základních přírodních léčebných prostředcích. Jsou to — slunce, voda, vzduch, tělocvik, strava, odpočinek, střídmost a duševní vyrovnanost nebo také radostná mysl.

Lidé, kteří mají zdravotní potíže, velmi často nedoceňují nebo systematicky nerespekují jednu nebo i více z těchto základních zásad. A teď se zamysli nad sebou: Nakolik respektuješ a využíváš tyto přírodní léčebné prostředky a podmínky zdraví?

Dodáváš svému mozku a ostatním orgánům těla dostatek kyslíku tím, že trávíš potřebný čas v přírodě a dostatečně větráš byt nebo třeba kancelář? Dodáváš svému tělu každý den dostatek vhodně volených živin jak co do sortimentu, tak co do kvality? Udrжуješ pravidelným cvičením své svaly a ostatní tkáně těla v dobrém stavu jako správně seřízený stroj? Očisťuješ své tělo vnitřně a zevně dostatečným množstvím vody? Mám na mysli nejen mytí, ale i dostatečné pití čisté a zdravotně nezávadné vody. Máš natolik pevnou vůli, že se dokážeš zdržet ode všech škodlivin — alkoholu, tabáku, narkotik a že prospěšné věci používáš v úměrném a vyváženém množství? Dopřeješ svému tělu dostatečné množství slunečního svitu, aniž bys to přeháněl pro efekt? Dopřeješ si dostatek času ke spánku a úměrnému odpočinku? A nakonec, jsi duševně vyrovnaný? Dokážeš čelit problémům života s radostnou myslí? Tuto oblast si dovolím ztotožnit s důvěrou v Boha, která umožňuje řešit problémy s vyrovnanou a radostnou myslí. Naučil ses důvěřovat Bohu za všech okolností?

Není bez zajímavosti, že tyto základní přírodní prostředky, podmiňující lidské zdraví, mají také obdobu v duchovní oblasti. Pokusme se přirovnat prostředky tělesného zdraví se zdravím duchovním. Čtyři z nich jsou podmínkami a příčinami duchovního zdraví. Další čtyři představují spíše výsledky duchovního zdraví.

1. VZDUCH

Pokud jde o tělesné zdraví, uvědomujeme si čím dál víc potřebu čistého vzduchu. Obyvatelé některých velkoměst a některých průmyslových oblastí mají v tomto směru závažné problémy, ale pokud vím, stále ještě dýchají. Jakou dobu má vzduch a dýchání v duchovní oblasti? Co představuje? „Vzýval jsem jméno tvé, Hospodine ... neodvracej ucha svého od mých vzdechů, od mého volání.“ (Pláč 3,55.56)

Modlitba je dýcháním duše. Zařadil jsem tuto podmínku na první místo, protože bez vzduchu, bez dýchání, bychom zemřeli velmi rychle jak v tělesném, tak i v duchovním slova smyslu. Dokonce je možné, aby křesťan duchovně umíral, protože nedýchá, i když sedí v kostelní lavici.

Někdo může namítnout, že čistý vzduch se předpokládá, lze však mluvit o čistých modlitbách? V nejlepším případě jsou naše modlitby nedostatečné. Můžeme však Pánu děkovat za ujištění zaznamenané v ep. Římanům 8,26. Tam se píše, že Duch svatý předkládá naše modlitby, aby je Pán mohl přijmout. Bůh má mnoho účasných prostředků, aby nás naučil správně se modlit, i když my cítíme, že naše modlitby jsou nedostatečné.

2. STRAVA

Bylo by směšné, kdybychom chtěli být tělesně zdraví a zdatní, a přitom jedli jen jednou týdně nebo dokonce jen o velikonocích a vánocích. Bible hovoří o důležitosti duchovní výživy, duchovního pokrmu, který získáváme od Ježíše Krista (viz Jan 6).

Jídlo je osobní záležitost každého člověka. Nikdo se nemůže najíst za někoho jiného. Podobně nesmyslná je domněnka, že nás může dostatečně duchovně nasytit kazatel jednou týdně. Pokud spoléháme jen na to, určitě duchovně odumřeme. To největší, čeho kazatel může dosáhnout, je to, že naučí posluchače, aby se uměli duchovně sytit sami.

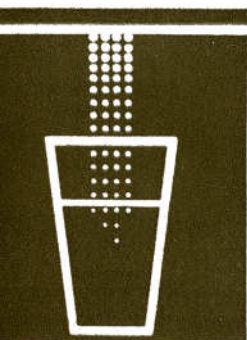
Jak se duchovně sytíš? Přijímáš denně dostatečné množství duchovního pokrmu? Ani rodinné pobožnosti nejsou dostatečným řešením. Nikdo se totiž nemůže najíst za druhého. Kolik času věnuješ denně tomu, aby ses osobně nasýtil Božím slovem?

3. CVIČENÍ

Apoštol Pavel napsal: „Bezbožné a dětinské báje odmítej. Cvič se ve zbožnosti. Cvičení těla je užitečné pro málo věcí, avšak zbožnost je užitečná pro všechno a má zaslíbení pro život nynější i budoucí.“ (1 Tim 4,7.8) Apoštol hovoří o cvičení ve zbožnosti jako o něčem nezbytně nutném — neradí, nedoporučuje, ale přikazuje.

Co je to cvičení v duchovním slova smyslu? Je to křesťanské svědectví, služba bližním, evangelizační úsilí, vliv.

Nehledě na to, jak dobře kdo dýchá a správně se stravuje ať duchovně nebo fyzicky, bez pohybu a cvičení brzy zakrní, odumře. Výsledky se projeví až za delší dobu. Bez vzduchu, případ-

ně bez jídla by zahynul mnohem dříve, ale i v tomto případě je zánik jistý. Bez pohybu, cvičení v duchovním slova smyslu, ztratíme sílu, kterou jsme kdysi měli. To je důvod, proč tolik členů církve duchovně odumírá. Nikdy se ani nepokusili někomu pomoci, někoho ovlivnit k dobrému, ukázat někomu správnou cestu života.

Pohyb, cvičení, vyvolává také žízeň, a tím se už dostáváme vlastně ke čtvrté a poslední podmínce duchovního života.

4. VODA

„V poslední, velký den svátků, Ježíš vystoupil a zvolal: Jestliže kdo žízní, ať přijde ke mně a pije! Kdo věří ve mne, proudy živé vody poplynou z jeho nitra, jak praví Písmo. To řekl o Duchu, ježž měli přijmout ti, kteří v něj uvěřili.“ (Jan 7,37-39) U Ježíše Krista získáváme živou vodu — Ducha svatého. Duch svatý pak používá naši službu a naším prostřednictvím zpřístupňuje živou vodu dalším lidem.

Možná namítneš: „Necítím potřebu osobního živého vztahu k Bohu. Možná je to i důležité, ale osobně po tom nijak netoužím. Necítuji duchovní hlad a duchovní žízeň.“ Zřejmě je to hlavní příčina, proč pouze každý čtvrtý člen církve prožívá denně určitý čas s Bohem při studiu jeho slova a modlitbě.

Jak je možné získat duchovní hlad a duchovní žízeň? Jedním z prostředků je cvičení. Také sůl vzbuzuje žízeň. Písmo používá sůl jako symbol Kristovy spravedlnosti. Duchovní žízeň pocítujeme, když sledujeme Kristovu spravedlnost představenou v Božím slově nebo životě jiného křesťana. Také horko vyvolává žízeň. Pán Ježíš je „slunce spravedlnosti“. Když přijdeme do jeho blízkosti, brzy pocítíme duchovní hlad a žízeň.

Další čtyři přirozené podmínky zdraví představují v duchov-

ní oblasti spíše výsledky než podmínky a příčiny.

5. STŘÍDMOST (sebeovládání)

Epistola Galatským 5,22.23 vyjmenovává ovoce Ducha svatého — ovoce to je plod, výsledek. „Ovoce Božího Ducha však je láska, radost, pokoj, trpělivost, laskavost, dobrota, věrnost, tičnost a sebeovládání.“ Střídmost, sebeovládání je výsledkem života s Ježíšem. Není to náš vlastní produkt, je to dar, který smíme přijmout.

Člověk může žít jako formální křesťan, a protože má silnou vůli, dokáže si namluvit, že je všechno v nejlepším pořádku, zatímco ve skutečnosti duchovně strádá a chřadne. Opravdové sebeovládání je plodem Ducha svatého. Pochází od Boha, nikoli z nás.

Křesťanem se nestáváme dobrým chováním, ale vztahem ke Kristu. Křesťanství je záležitost především vztahu, srdce, nikoli vnějších projevů.

6. SLUNCE

Malachiáš 4,2 hovoří o „slunci spravedlnosti“, jehož paprsky přináší zdraví. Sluncem spravedlnosti je Ježíš Kristus — zářný vzor spravedlnosti. Když si uvědomíme, že sami vlastně nemáme žádnou spravedlnost a že náš jedinou nadějí na získání spravedlnosti je Ježíš Kristus, jistě půjdeme k němu a přijmeme „uzdravení“, které nabízí.

Pán Ježíš je světlo světa, které osvěcuje každého člověka přicházejícího na svět (Jan 1,9). Prohlásil: „Já jsem světlo světa; kdo mě následuje, nebude chodit ve tmě, ale bude mít světlo života.“ (Jan 8,12) Skutečnou spravedlnost získáme jako důsledek toho, že přijmeme Kristovu spravedlnost.

7. ODPOČINEK

„Pojďte ke mně všichni, kdo se namáháte a jste obtížně bře-

meny a já vám dám odpočinout.“ (Mat 11,28)

Odpočinout od čeho? Od napětí života, od starostí, zda budeme spaseni, od úsilí vyprodukovat svou vlastní spravedlnost; odpočinout od úsilí ovládat své vnější projevy za všech okolností, když dovolíme jemu, aby nás ovládl; odpočinout od nejistoty, zda nás Bůh přijme. Pán Ježíš slíbil, že dá odpočinout všem, kdo k němu přijdou.

8. RADOSTNÁ A VYROVNANÁ MYSL

Zde se fyzická a duchovní oblast potkává, ne-li přímo prolíná. Bůh ústy proroka Izaiáše opakovaně upozornil: „Nemají pokoje bezbožní, praví Hospodin.“ (Iz 57,21) Evangelium Ježíše Krista nabízí pravý pokoj: „Pokoj vám zanechávám, svůj pokoj vám dávám; ne jako dává svět, já vám dávám. Ať se vaše srdce nechvěje a neděsí.“ (Jan 14,27)

Takový pokoj je výsledkem víry a důvěry k Pánu Ježíši. Víra, to není něco, co můžeme vyprodukovat, vytvořit my sami. Víra — důvěra Bohu, to je dar, který přichází jako výsledek dýchání, potravy, cvičení, vody — duchovních období základních faktorů našeho tělesného života a zdraví. „Milostí tedy spasení jste skrze víru. Spasení není z vás, je to Boží dar; není z našich skutků, takže se nikdo nemůže chlubit.“ (Ef 2,8)

Nespokojme se s částečným zdravím, se živořením ať tělesné nebo duchovní oblasti. Přijmeme pozvání a jdeme k Ježíši Kristu dnes, zítra a každý den, dokud se nevrátí na tuto zemi. Přijmeme jeho pozvání, přijmeme nabídku evangelia. Hledejme nejprve jeho spravedlnost, přemýšlejme o jeho životě a jeho zástupné smrti. Přinese nám to duchovní zdraví a rozvoj duchovního života. To je ta nejlepší, preventivní medicína pro nemoci lidské duše.

M. L. VENDEN

RŮST

„Proto nezůstávejme již u počátečního učení o Kristu, ale směřujme k dospělosti...“

Žid 6,1

Dítě, když vidí kaluž, rychle do ní vleze. Dospělý se jí vyhne.

Jako malý kluk jsem rád chodil v blátě a kalužích. A vím, že jsem nebyl sám, kdo měl takovou zálibu. S kamarády jsme dokonce soutěžili, kdo se víc ušpiní. Věděli jsme, že za to doma třeba i něco „slízneme“, ale touha po obdivu druhých byla silnější než obavy z trestu. A tak jsme chodili domů zablácení. Někdy jsme za to dostali vařečkou, jindy se maminka jen smutně podívala a šla prát. Teprve s přibývajícím věkem nás tato hra přestávala bavit.

Nepodobáme se my dospělí křesťané malým klukům? Nelibujeme si často v „blátě hříchu“? I v nás mnohdy vítězí touha po

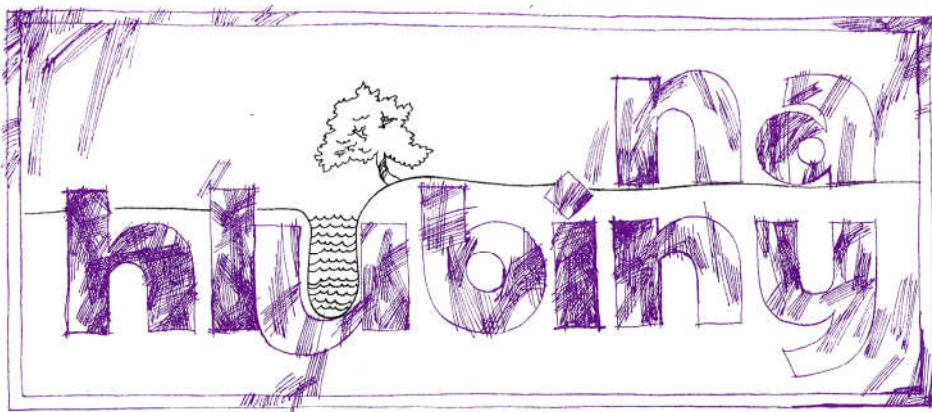
uznání druhých či „žádost těla“. Není to příznak křesťanského dětství?

Co bychom si mysleli o člověku, který by ve třiceti letech vlezl do kaluže a capkal v ní jako dvouleté dítě?

Co si o nás myslí náš nebeský Otec, když na nás třeba již 10 let nepozoruje žádný růst? Proto nás ústy apoštola Pavla vyzývá: „... opusťte již řeč počátku...“ Radí nám: Jestliže pozoruješ zpomalení či zastavení svého duchovního růstu, přijď se ke mně léčit...

Nebuďme již dětmi. Opusťme léta křesťanského dětství a dejme se na cestu k dospělosti.

V. FÜRST ml.

Další příčiny skleslosti a jak nad ní zvítězit

V minulém článku jsme ukázali, že příčinou skleslosti je v první řadě skutečnost, že jsme **jen** lidé, vyhnaní synové Evy. Musíme trpělivě nést úděl všech smrtelníků. Zdrojem sklíčenosti bývají také tělesné nemoci. Písmo nám poskytuje rady, jak čelit malomyslnosti. Dnes si povšímneme dalších příčin skleslosti ducha.

Často se stává, že klesáme na mysli právě **po vykonání dobré práce**, když naše činnost oslavila Boha a prožili jsme požehnané chvíle. V takové situaci jsme podobní proroku Eliášovi, který napjal všechny síly a podnikl všechno, aby se na horu Karmel shromáždil lid izraelský a aby přišli všichni falešní proroci — kněží Bálovi. Učinil všechna opatření, aby se Izrael po mnoha letech odpadnutí vrátil ke svému Stvořiteli a Pánu. Vroucí modlitbou na Karmelu, sestoupením ohně s nebe — v odpověď na jeho modlitbu — i vykonáním rozsudku nad Bálovými kněžskými vyvrcholilo u Eliáše úžasné vypětí sil. Jakmile se krvežíznivá královna Jezabel dověděla o jeho odvážném a úspěšném činu, poslala k němu posla se vzkazem, že ho nemine trest smrti. Statečný Boží muž prožíval chvíle skleslosti. Čím větší byla včera radost nad obrácením národa, tím hlubší byla nyní malomyslnost (1 Král 18 a 19).

Po dnech úspěchu bychom měli počítat i s možností zklamání a zmalomyslnění. Tehdy totiž i nepřítel spásy zneužívá naší vyčerpanosti. V době, kdy máme radost z dobře vykonané práce, chce nám do naší číše nalít pelyněk hořkosti.

Patriarcha Jákob se také nacházel v kritické situaci, když jeho rozhněvaný bratr Ezau táhl proti němu se čtyřmi sty muži. Jákob učinil veškerá opatření k zabezpečení žen a dětí a bojoval svůj nejtěžší zápas života oné památné noci ve Fanuel, kdy zápasil s Pánem a volal: „Nepustím tě, dokud mi nepožehnáš!“ (1 Moj 32,26) Bůh

se k němu příštího dne mocně přiznal a naklonil mu srdce jeho rozhněvaného bratra. Z nočního zápasu však zůstala Jákobovi památka, kulhal na jednu nohu.

Pán Bůh nerad vystavuje své služebníky pýše z vítězství. Dovolí, abychom po velkém výkonu znovu pocítili svou slabost, a tím více důvěřovali jen svému Pánu. V kritických chvílích nám dá svou sílu a učí nás znovu se pokorně podřítit jeho ruce, která dopouští, ale neopouští.

John Bunyan, jehož „Cesta poutníka“ patří ke klenotům anglické literatury a který často trpěl pro svou víru, vypravuje, že když kázával, cítil velkou radost a požehnaní, ale když sestoupil z kazatelny, byl často velmi smutný, neboť sestoupil z duchovních výšin do smutné skutečnosti všedního života. Podobně apoštol Pavel, který byl ve vidění „v třetím nebi“, praví na konci své zkušenosti, že mu Bůh dal do těla „osten“, aby se nepovyšoval pro výjimečnost zjevení. Uzavírá slovy: „Vždyť právě když jsem slab, jsem silný.“ (2 Kor 12,1-10) Známa autorka E. G. Whiteová, která vylíčila na základě Písma dějiny spasení od stvoření světa po konečné Kristovo vítězství, vypravuje, že po vrcholných duchovních zážitcích pocítila smutek a skleslost. O důvodu svého zármutku řekla: „Viděla jsem lepší svět!“

Jindy prožíváme sklíčenost ve zcela opačné situaci — když stojíme **před novým a velkým dílem**. Mojžíš například stál před jedním z největších úkolů, jaké kdy měl člověk splnit. Měl vyvést statisíce z egyptského otroctví, a to bez použití lidské síly, pouze ve spojení na velkého Boha — Stvořitele, který mu zaslíbil, že mu bude všestranně pomáhat. Mojžíš se chvěl před svou odpovědností, prožíval chvíle úzkosti a namítal Bohu: „Kdo jsem já, abych šel k faraónovi a vyvedl Izraele z Egypta?“ (2 Moj 3,11) Podobně i úspěšný kazatel a řečník

Jonáš se bál zvěstovat Boží soudy městu Ninive, jak mu přikázal Hospodin. Teprve po zkušenosti v hlubinách moře splnil úkol a začal chápat, že Boží cesty nejsou jako naše cesty. Charles Spurgeon, který byl nazýván knížetem kazatelů, malomyslně, když mu vedoucí církve oznámil, že má být přeložen do většího sboru v Londýně. Musel projít úzkostnými okamžiky, aby se právě v Londýně stal jedním z nejmocnějších Božích nástrojů k získání obrovského množství lidí pro Krista.

Než přijde déšť milosti, visí často nad námi černé mraky. Skleslost je prorokem pozhledání, prorokem oblečeným do pytlů, jenž však zvěstuje příchod dobrých věcí. Křest utrpení předchází křest Ducha. Pouští vede cesta do Kanaánu, hluboké údolí vede k vysokým horám. Tak i skleslost předchází vítězství. Kdykoli stojíme před novými a velkými úkoly, můžeme prožívat skleslost. Když byl Pán Ježíš před nejtěžším úkolem, zvolal v Getsemane: „Smutná je duše má až k smrti.“ Smutek jej však nezdrtil. Nebeský Otec mu dal sílu, aby slavně zvítězil.

Někdy nás **srazí k zemi životní rána**. Zklamou nás lidé, kterým jsme důvěřovali. Vážný věřící člověk podlehl pokušení, způsobil pohoršení a zneuctil Boha. Jindy tvrdé nařčení nebo odsouzení zranilo naši duši. Život nás učinil tvrdšími. I když se z ran vyhojíme, jizvy zůstávají.

Roku 1856 kázal v londýnské hudební hale Charles Spurgeon za přítomnosti devíti tisíc posluchačů. Najednou zlomyslní lidé začali křičet: „Hoří, hoří!“ Spurgeon zůstal na kazatelně a snažil se uklidnit lidi, protože žádné plameny ani kouř nebylo vidět. Radil, aby lidé odcházeli v klidu. Navzdory tomu nastala panika, při které bylo dvacet osm lidí těžce zraněno a sedm jich přišlo o život. Spurgeon ve dne i v noci viděl před sebou tu hrůzu, že lidé zahynuli při jeho kázání. Nejúspěšnější kazatel přestal kázat, nebyl schopen. Až jednoho dne se zmalomyslně procházel parkem a modlil se. Vtom si vzpomněl na text Písma, že Bůh povýšil Pána Ježíše nade všechno a dal mu jméno nad každé jméno (Fil 2,9). Pochopil uvedený text v tomto smyslu: I když zklamaný Boží služebník leží na zemi a nemá sílu povstat, Ježíš je větší nade všechny, silnější než všechny mocnosti zla. On může svého zdrceného sluhu postavit znovu na nohy a dát mu sílu k dalšímu zvěstování evangelia! Spurgeon, který přestal kázat a ztratil veškerou odvahu, oznámil ihned v londýnských novinách, ve kterých sálech a modlitebnách bude kázat v nejbližších dnech a týdnech. Zvěst evangelia z jeho úst byla nyní nesrovnatelně mocnější, stovky lidí se obrátily k Bohu. „Neboť nic nemůžeme proti pravdě, ale k pravdě!“ (2 Kor 13,8)

Věříme-li v Pána Ježíše Krista, pak ani nejtěžší životní rána nás trvale neudrží na zemi, neboť Ježíšovo jméno je silnější než naše nejtěžší rána.

Někdy přichází skleslost a **my nevíme proč**. Neodvážíme se mít soucit sami se sebou. Je nesprávné být smutný bez důvodů, a přece jsme do hloubi duše smutní. Kdyby ti, kteří se smějí takovému smutku, jej prožívali alespoň hodinu, změnili by svůj smích v soucit. Závoru, která tak tajuplně zavírá dveře naděje a vězní ducha v nejtemnějším vězení, může odstranit jen nebeská ruka. Pomůže jen trpělivě čekat na zásah mocné Boží ruky. V takových situacích hledíme hlavně modlitební společenství věrných bratří a sester, kteří po společném boji s námi mohou říci jako ap. Pavel: „Máte v mém srdci takové místo, že jsme spolu spjati ve smrti i v životě. Mám ve vás pevnou důvěru, jsem na vás opravdu hrdý; potěšili jste mě

a naplnili velkou radostí uprostřed všeho našeho soužení.“ [2 Kor 7,3,4]

Ve chvílích největšího smutku a skleslosti hledíme ztišení a odpočinek u toho, který prohlásil: „Pojďte ke mně všichni, kdo se namáháte a jste obtíženi břemeny, a já vám dám odpočinout.“ (Mat 11,28) Lepší je Mariino ztišení se u Ježíšových nohou než uspěchané posluhování Marty. V naprostém ztišení se před Bohem je obrovská síla. Viděli jste žence, jak naklepává a brousí kosu? Je to hudba lenosti a zahálky? Ztrácí snad vzácné okamžiky? Kolik by zatím mohl pokosit? Nikoli, on ostří svůj nástroj, aby mohl lépe pracovat. V tichosti a pokore prožité dny smutku jsou dobou přípravy pro velké věci. Rybáři nemohou stále jen lovit, musejí také spravovat síť. Ve dnech skleslosti, kdy se chopíme Ježíšovy ruky, spravujeme síť, abychom nalovili množství ryb, abychom získali lidi pro Krista!

Písmo praví: „Protož nezamítejte smělé doufanlivosti své, kteráž velikou má odplatu!“ (Žid 10,35) Když nepřítel spasení položí svou ruku na tvou šíji, věř, že přece opět povstaneš a s Boží pomocí zvítězíš nad každým smutkem! Svěř tíži přítomnosti, hříchy minulosti a strach o budoucnost Pánu, který nikdy neopustí své děti! Žij dnes! Včerejšek už není tvůj a ty na něm nemůžeš už nic změnit. Zítřek také ještě neplatí, ale tvůj je dnešek, tato hodina. Neříd se svými náladami a pocity! Když budeš procházet okamžiky skleslosti a malomyslnosti, ztiš se před Bohem, neopírej se o třtinu lidské pomoci, ale tiše důvěřuj Tomu, který řekl: „Dána mi je všeliká moc na nebi i na zemi... Aj, já s vámi jsem po všechny dny až do skonání světa.“ [Mat 28,18.20] Ve ztišení se před Bohem a v očekávání na něj je největší síla!

MILOSLAV ŠUSTEK

můj lid pozná mé jméno

„Které jest jméno jeho? ... Jsem, který jsem.“

(2 Moj 3,13.14)

JSEM, KTERÝ JSEM

Bibli lze připodobnit k broušenému drahokamu. Ten odráží světlo, takže se zdá, že z něho vyzařuje paprsek. Stačí jej však jen trochu pootočit a vidíme nový paprsek. Při pohledu z jiné strany vidíme znovu nové světlo. Právě tak je to s biblí. Vyzařuje z ní světlo božské pravdy a my ji můžeme znovu a znovu studovat, jako drahokam otáčet a žasneme nad novými paprsky, jež nám zjevují skutečnosti, které bychom sami nikdy nepoznali.

Uzavíráme seriál, kterým jsme se chtěli alespoň trochu přiblížit k místům, odkud lze rozšířit pohled na Boží charakter — tak, jak nám to Bůh ve své milosti dovoluje. Desetkrát jsme pootočili drahokam Písma a desetkrát nám zazářil paprsek, v němž jsme mohli v novém světle poznat Boží lásku a jeho zájem o člověka:

Hospodin vidí,
Hospodin uzdravuje,
Hospodin korouhev má,
Hospodin posvěcuje,
Hospodin je pokoj,
Hospodin naše spravedlnost...

To jsou jen některé z oněch deseti paprsků, jež nám z drahokamu bible zasvítily. Deset různých pohledů, a přece měly jedno společné: u každého se objevilo jméno HOSPODIN. Co však znamená jméno Hospodin? Kde má svůj původ? A jak se do bible dostalo?

Připomeňme hned na začátku, že toto jméno se vyskytuje pouze ve slo-

vanských biblích, protože se jedná o slovanský tvar, který se pochopitelně v původních biblických rukopisech nemohl objevit. Ve starém hebrejském textu se na místech tohoto jména nacházejí čtyři souhlásky: JHVH. Jelikož Izraelci měli k Božímu jménu hlubokou úctu, při čtení toto jméno nevyslovovali, ale namísto něho četli ADONAJ, což znamená Pán. Tak se stalo, že původní výslovnost slova JHVH upadla během dlouhých staletí do zapomenutí. Když později učenci doplňovali původní hebrejský text samohláskami, přidali k souhláskám JHVH samohlásky ze slova ADONAJ, tak vznikl tvar JEHOVA, který ovšem židé nikdy takto nevyslovovali a který je nesmyslný. Také tvar JAHVE — dnes často užívaný — nelze považovat za naprosto jistý.

A tak ještě otevřme Biblický slovník, který nám říká, že „Kraličtí užili za nepřeložitelný hebrejský výraz velmi vhodně archaického slova českého, jež zřetelně vyjadřuje svrchované nároky Boha jako Pána a přitom jej velmi výmluvně odlišuje od všech lidských „pánů“. Co toto jméno původně znamenalo, není dosud bezpečně zjištěno.“

Kraličtí nám tedy JHVH přeložili slovem HOSPODIN. V jiných jazycích je často přetlumočeno slovem PÁN (v angličtině LORD, v němčině HERR) nebo VĚČNÝ (např. ve francouzštině). O tom, jak nesnadné je představit svrchovaného, všemohoucího a věčné-

ho Boha pouhým jménem, svědčí těžkosti, s nimiž se setkal Mojžíš, když byl povolán, aby vyvedl izraelský lid z Egypta. Dobře věděl, že lidé se ho budou ptát, kdo ho takovým úkolem pověřil. Vždyť člověk vždycky touží po jistotě, a proto chce vědět, co je to, proč je to tak, jak je to a nač je to. Mojžíš s tím počítal, a je pochopitelné, že se na takové otázky chtěl připravit. „Budou zvědaví, kdo mne poslal,“ říká Mojžíš Bohu, „budou se tázat, jaké je jeho jméno. Co jim na to odpovím?“ [2 Moj 3,13]

To byl vpravdě ošidný požadavek! Což je možné, aby Boží velikost a charakter byly vystiženy jediným jménem? Vždyť jméno nebo název nejenom něco napovídá, ale zároveň také omezuje. Dozvídáme se tak, že pojmenovaný objekt je takový a ne jiný, že je zde a ne tam a že má určité kvality. Názvy nebo jména nám pomáhají rozlišovat věci nebo osoby, označují jisté vztahy, kvality nebo podmínky, a vytvářejí tak určité hodnoty v myšlení a jazyku lidí. A nyní by Bůh měl být „vtěsnán“ do určitého jména? Jestliže jej „nebesa nebes“ nemohou pojmut, jak by ho mohlo vystihnout nějaké jméno? Kdyby všechna slova našeho jazyka byla jména, pak bychom jimi stejně nemohli vyjádřit Boží velikost a dokonalost.

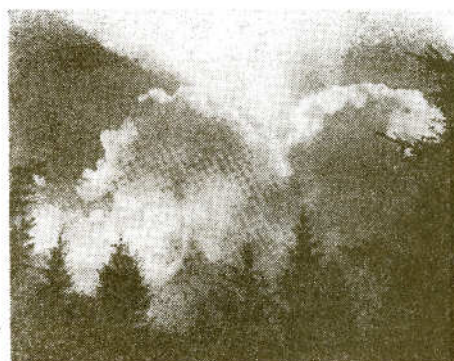
Mojžíš však položil otázku a Bůh na ni odpověděl: „JSEM, KTERÝ JSEM... Řekni Izraelcům toto: JSEM posílá mě k vám.“ [2 Moj 3,14]

Bůh je věčný JSEM. Jeho existence není od ničeho odvozena, není vázán na čas a všechen jeho čas je trvalá přítomnost a neproměnnost. On je stále, bez počátku a bez konce, a je stále týž. „Nebo já Hospodin neměním se,“ oznamuje ústy proroka Malachiáše (3,6). A novozákonní svědectví dotvrzuje, že „včera i dnes tentýž jest, i na věky.“ (Žid 13,8) Protože stojí nad hranicemi času, neexistuje pro něj minulost ani budoucnost. On užívá pouze jeden čas, a to je čas „absolutně přítomný“. Pro něho je „jeden den jako tisíc let a tisíc let jako jeden den.“ (2 Petr 3,8)

K tomuto božskému JSEM se právem přihlásil i Pán Ježíš, když před pochybovačnými Židy prohlásil: „Prvé nežli Abraham byl, já jsem.“ (Jan 8, 58) Povrchní čtenář bible bude nakloněn k názoru, že se v tomto místě překladatelé dopustili chyby a že by Ježíšovo prohlášení správně mělo znít: Dříve nežli Abraham žil, já jsem byl. Zde však musíme pochopit, že jde o střetnutí časem omezených lidí s nadčasovým Bohem. Lidé zde uvažují tak, jak je jim vlastní: za nimi je nenávratně ztracená a odepsaná minulost, křečovitě se snaží uchopit přítomnost a s nadějami vzhlížejí k budoucnosti. A před těmito lidmi hovoří Pán Ježíš o Abrahamovi, který žil před dlouhými staletími, a představuje ho jako svého současníka. To Židy pochopitelně popudilo a pohrdavě se vzepli: „Padesát let ještě nemáš, a Abrahama jsi viděl?“ Ježíšova odpověď zřetelně ukazuje na dva rozdílné světy — časový a nadčasový: Abraham jako člověk BYL, já jako Bůh JSEM.

Naše mluvnice má tři základní časy: přítomný, minulý a budoucí, kdežto „Boží gramatika“ má čas jenom jeden. Pro něho věci nebyly, ani nebudou, ale jsou. My lidé se řítíme vstříc budoucnosti. Ovšem ve chvíli, kdy se s ní střetneme, promění se

nám v krátký záblesk přítomnosti, a pak vše, co jsme tak dychtivě vyhlíželi, propadá do nenávratné minulosti. A proti této naší proměnlivosti a pomíjitelnosti stojí Bůh, který se představuje: JSEM, KTERÝ JSEM. Oznamuje nám své jméno, jež má připomínat jeho stálost, neměnnost a věčnost.

„Kdo k němu přistupuje, musí věřit, že Bůh je!“ (Žid 11,6) Toto prohlášení má dnes stejnou platnost, jakou mělo před dvěma tisíci roky, kdy bylo napsáno. Nero a César byli, stejně jako byl Pilát. V oné době byla Římská říše, ale zanikla. Byl Šalomoun a Nabuchodonozor, avšak už nejsou. Byl ovšem Bůh, který je a bude, protože on JE. To je „Boží přítomný čas“.

Abychom tento čas pochopili, musíme přistoupit ke kompromisu a vypo-máhat si naší gramatikou: Boží JE znamená v lidském chápání BYL, JE a BUDE. Protože naplňuje všechen čas, říkáme že BYL, a jelikož nikdy nepomine, vypo-můžeme si naším lidským BUDE. Tento přístup však skrývá jedno nebezpečí. Všechno, co bylo a co vychází z minulosti, má pro nás nádech starobylosti a někdy to považujeme za přežilé a zastaralé. Na druhé straně věci budoucí přijímáme

s nedůvěrou jako nové, někdy dokonce neproověřené.

Toto lidské hodnocení u Boha neplatí. Vždyť inspirovaný pisatel bible volá: „Z pokolení do pokolení půjdou tvá léta. Dávno jsi založil zemi, i nebesa jsou dílo tvých rukou. Ta zaniknou, a ty budeš trvat, všechno zvětší jako roucho, vyměníš je jako šat a vše se změní. Ale ty jsi stále týž a bez konce jsou tvoje léta.“ (Žalm 102, 25-28)

„Ty jsi stále týž...“ — to mělo být i Mojžíšovo vyznání, když se mu Bůh na Madiánské poušti představil. „JSEM, KTERÝ JSEM... Hospodin, Bůh otců vašich, Bůh Abrahamův, Bůh Izákův a Bůh Jákobův.“ Mojžíš si měl uvědomit, že Boží povolání musí bez výhrad poslechnout. Vždyť se setkává s Bohem, kterého „prověřili“ praotcové. Plně mu důvěřovali a on je nikdy nezklamal. S jeho jménem vstoupil tedy do Egypta — a zvítězil. Jinak to ani nemohlo být. Vždyť Hospodin — Jahve — Pán — je živý Bůh, před kterým všichni ostatní bohové padají. Když on mluví, všichni musejí zmlknout; když on jedná, všichni se chvějí a když zjeví svou moc, všichni se v báni sklánějí.

Končíme tedy úvahy, ve kterých jsme desetkrát pootočili drahokam bible, abychom ve světle deseti paprsků rozšířili svůj pohled na Boží lásku. Na dávných zkušenostech jsme si připomenuli, že Hospodin vidí, uzdravuje a posvěcuje. Biblické příběhy nás znovu upozornily, že Hospodin je náš pokoj, naše spravedlnost a korouhev, náš pastýř, král a otec. Toto poslední zastavení nad studií Božího jména nám poukazuje na to, že nejde jen o dávné zkušenosti se zapomenutým Bohem.

JSEM, KTERÝ JSEM připomíná, že jako se on nemění, tak jsou stále nové a svěží zkušenosti všech, kteří jeho jménu uvěří a přijmou pomoc, kterou každému nabízí. J. D.

EVANGELIUM V SAMARĚ

„FILIP ODEŠEL DO MĚSTA SAMARĚ a zvěstoval tam Krista.“ (Sk 8,1-25) Za touto jednoduchou poznámkou stojí víc, než na první pohled tušíme. Kristova věc totiž znovu pokročila kupředu. Ostatně, na Skutcích apoštolů je právě to povzbudivé, že nám ukazují, jak Boží věc jde na tomto světě vpřed. Lukáš ví o pokroku Božího království. Neostýchá se udávat tento pokrok příležitostně dokonce v číslech. Informuje nás, že před letnicemi bylo shromážděno 120 křesťanů v Jeruzalémě. V den letnic k nim přibýly 3 tisíce, zkrátka na to je jich už 5 tisíc a od té doby se několikrát

mluví o dalším vzrůstu počtu věřících.

Přítom nám nemůže ujít, že tento stálý rozmach křesťanské církve byl omezen výlučně na Jeruzalém a nejbližší okolí. Je to skutečně nápadné. Vzkříšený dal sice učedníkům po velikonočních perspektivu: „Budete mi svědky v Jeruzalémě a celém Judsku, Samarsku a až na sám konec země“ (Sk 1,8), ale apoštolové si až do této chvíle nějaké rozšíření křesťanské církve z Jeruzaléma na venkov nebo dokonce za hranice země zřejmě vůbec nedovedli představit. Když je vyslal po dvou, přikázal jim: „Na cestu

pohanů nevstupujte, do samské obce nechodte.“ (Mat 10,5). Možná, že tento původní pokyn je brzdl a omezoval. Na druhé straně však jistě pozorovali Mistrovu nezastíranou náklonnost právě k opovrženým, kteří odpadli od pravé víry. Viděli jeho lásku k Samaritánům, k celníkům a nevěstkám. Učedníci jistě nezapomněli, jak jejich Pán na cestě Samarím projevil svůj zájem o tento lid, pustil se do rozhovoru s ženou u Jákobovy studny a jak tam pak ztratil plné dva dny. Ale při tom zůstalo.

Teď však přišel významný okamžik, skoro bychom řekli epochální či svě-

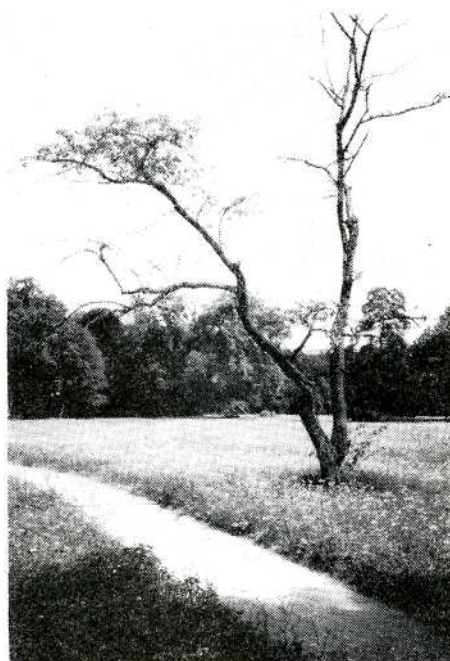
točejný. Ale ani tento výraz nestačí, neboť tu nejde o světové dějiny, nýbrž o dějiny Božího království na zemi. Nyní nastal okamžik, kdy církev učinila krok či lépe skok přes hranice, ne sice ještě do úplně pohanské země, ale do oblasti samařské. Tato významná událost v dějinách Božího díla je vyjádřena poznámkou: „Filip odešel do města Samaří a zvěstoval tam Krista.“

Přitom si povšimněme, že to nebyla jasnozřivost nebo prozíravost apoštolů či nějaká náhlá misijní horlivost sboru, která dala podnět k tomuto kroku. Ne, byla to nouze, přišlo protiventství a stalo se požehnaným prostředkem v Božích rukou. Na počátku kapitoly vidíme máry a na nich mrtvolu prvního křesťanského mučedníka Štěpána. Jak děsivě zuří nenávist proti křesťanům v Jeruzalémě, vyplývá z toho, že to nejsou křesťanští bratři, kdo pochovají Štěpána. Tuto službu lidskosti musejí vykonat takzvaní „zbožní muži“, sympatizující židé nebo pohané (8,2). Ještě jedna temná postava z kmene Benjaminova stojí na počátku této kapitoly. Je to kmen, o němž praotec Jákob řekl: „Benjamin, vlk dravý“ (1 Moj 49). Tím dravým vlkem se stal pro mladou církev Saul z pokolení Benjaminova. Tento pozdější apoštol s bolestí a zármutkem vzpomíná na tyto krvavé dny. Od vysoké rady dostal povolení k domovním prohlídkám. Prováděl je s neúprosností, jak vyplývá z toho, že zatýkal nejen muže, ale i ženy a dával je do žaláře (v. 3). Bylo rozhodnuto, aby křesťané byli vyhubeni.

To byly dny, ve kterých větší část členů sboru obdržela svobodu a svolení od Ducha svatého opustit Jeruzalém. Jen apoštolům to nebylo dovoleno. Ti zůstali i za velkého nebezpečí ve městě. Zde se poprvé ukázalo to, co se v dějinách církve potvrzovalo vždy znovu a znovu, že podle rady a vůle Boží existuje zázrak šíření evangelia v pronásledování a rozptýlení. Čím zuřivěji bil Saul do ohně, tím hojněji létaly jiskry, až se vznítily sousední dům, judský soused — Samaří. Štěpánova krev nebyla prolita nadarmo. O tomto divu misie skrze pronásledování se vyjádřili později církevní otcové Tertullian a Augustin známými slovy, že „krev mučedníků je semenem církve“.

Působení těchto „rozptýlených“ přesáhlo všechno očekávání. Uprchlíci neznamenal nic a neměli nic. Působili v Samařsku jako cizí živel, invazní armáda. A právě proto, že nemohli stavět na množství nebo síle, nýbrž jedině na Duchu a Slově, bylo jejich působení o to mocnější. Ovšem Samaří není prázdný prostor, žádné vakuum. Usadilo se tam mnoho nemocí, ale také velmi mnoho pověr a polopohanské tmy. Různí dárči sil tam provozovali své řemeslo. Bible to vše nazývá čarodějnictvím. Čarodějnictví je tedy skutečnost a není radno se domnívat, že to je dávno překonané

stadium. Často ti nejosvícenější zakotví u pomocníků s pochybnými silami. V duchovenské činnosti se s tím setkáváme ve městech i na venkově. Takové skutečné čarodějnictví, pomáhání okultními silami, má nápadné znaky. Jeden z těchto znaků je, že ti, kdo si tímto způsobem dají pomoci, se cítí silně vázáni na zprostředkovatele těchto sil. Takoví lidé jsou, jak to překládá Luther, „okouzleni“. Jsou neodolatelnou mocí přitahováni, připoutáni a závislí na ní. Dalším zna-

kem kouzelnictví je skrytost, utajenost. Snad není hříchu, který by se tak halil do tajnosti jako právě magie. Tento druh tajemného působení se umí tak dovedně maskovat, že je velmi nesnadné jej odlišit od pravé zbožnosti. Vždyť lidé, kteří to provozují, jsou také zbožní. K magii konečně náleží i to, že ti, kteří ji provozují, nejsou nikdy radostní. Lidé, kteří se tím obírají, se nedovedou od srdce zasmát nebo zazpívat. Radost je pryč. Spočívá na nich jakási ponuřost, zasmušilost.

Toto tajemné působení se soustředilo v Samaří především u Šimona. „Jeden muž, jménem Šimon, který tam žil, už dlouhou dobu svou magií uváděl v úžas samařský lid; říkal o sobě, že je v něm božská moc. Všichni — prostí i významní — mu dychtivě naslouchali a říkali si: „On je ta božská moc, která se nazývá Veliká.“ (Sk 8,9,10) Všichni na něm lpěli. Byli přesvědčeni, že má spojení s tajemnými prameny přírody i ducha. Nejen malí, neinformovaní a lehkověrní lidé, říká se zde „i významní“. Tedy i ti, kteří udávali tón a vzdělání, pilíře společnosti. „Poslouchali ho ve všem proto, že na ně dlouhý čas působil svou magií.“ (8,11)

Filip a rozptýlení křesťané nyní vstoupili do Samaří a dostali se do

oblasti působení a vlivu muže, který o sobě říkal, „že je v něm božská moc“. Jenže křesťané mají také spojení se Zdrojem síly a právě tomu spojení vděčí za možnost pomáhat jiným. Není to však ani příroda ani říše duchů, ale vzkříšený Kristus, který je vyzbrojuje silou a plnou mocí. Filip zvěstuje Krista a jeho kázání má trojí účinek. „Z mnoha posedlých vycházeli s velkým křikem nečistých duchů a mnoho ochrnutých a chromých bylo uzdraveno.“ Ale obzvláště nápadné je zdůrazněno: „A tak nastala veliká radost v tom městě.“ (Sk 8, 7.8) Ponuřost, zasmušilost, nápadný znak magie, ustoupily radosti.

Šimon kouzelník ihned zpozoroval konkurenci. Zvláštní je, že Filipovi neoponoval. Zda cítil převahu vzkříšeného Krista, nebo z pouhé vypočítavosti, nelze říci. I on se dostal pod moc slova, uvěřil, dal se pokřtít a byl stále s nimi. Zdá se, že Filip zpočátku nepozoroval, že se do stáda dostal vlk v přestrojení. Nemůžeme mu to vyčítat, protože magie je nejzákuklejších hříchem. Není vyloučeno, že ani Šimon si dosud jasně neuvědomoval, že je pod vlivem zlého a sebe sama zaměňoval s pravou ovčí Dobrého pastýře.

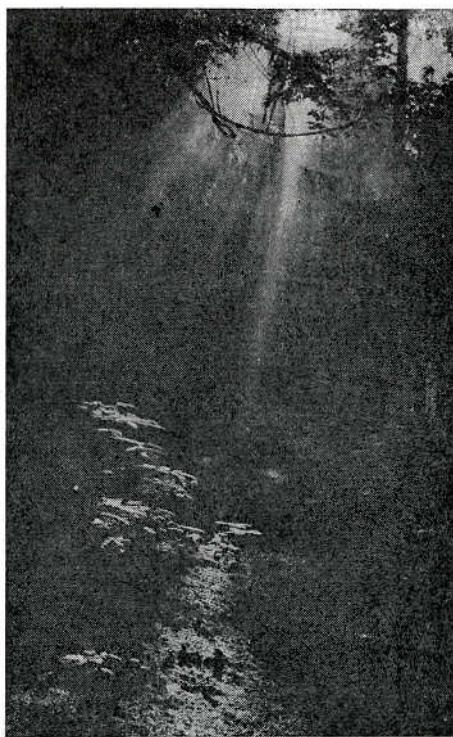
Mezitím pronikla zpráva o překvapujícím působení Božího slova až do Jeruzaléma k pozůstalým apoštolům. „Když apoštolové v Jeruzalémě uslyšeli, že v Samařsku přijali Boží slovo, poslali k nim Petra a Jana.“ (8,14) Oba apoštolové přišli a zjistili, jistě ne bez údivu a vděčnosti, že zde vznikl sbor. Co bylo původně pohromou, změnilo se ve vítězství a požehnání. Apoštolové však brzy vycítili, že to zde ještě není takové jako v raném sboru v Jeruzalémě. Nebyl jim dán Duch svatý, nebo nějaký cizí prvek tlumil a zdržoval jeho působení?

Modlili se s pokřtěnými a vkládali na ně ruce. Stalo se, že „oni přijali Ducha svatého“; není to blíže popsáno a rozvedeno. Nestojí zde, podle jakého znamení to zjistili. Jeden to však bezpečně zpozoroval, totiž Šimon kouzelník. Závíděl tajně Filipovi, poněvadž viděl, že pomáhá lidem více a lépe než on se svou magií. V přítomnosti apoštolů pocítil svůj nedostatek ještě bolestněji. Proto šel a jednal podobně jako Jidáš. Nešlo tu však o Krista, svými penězi zradil sám sebe. Chtěl od apoštolů odkoupit tajemství moci. Možná, že to udělal i s dobrým úmyslem. Nepochopil totiž, že to je Kristus, který působí skrze tyto muže. Chápal jejich působení a moc jako vyšší formu magie. Proto nabízel apoštolům peníze, aby jejich tajemství, tak říkajíc patent, odkoupil. Možná že jednal s dobrým svědomím a skutečně si myslel, že jde o umění, které člověk může nabýt — tak jako recept od lékárníka nebo výrobní tajemství od vynálezce. „Dejte i mně tu moc, aby Ducha svatého dostal každý, na koho vložím ruce.“ (8,19)

To je okamžik, kdy ho apoštolové

odkryli, odhalili před lidmi. Pravděpodobně i jemu se otevřely oči a uviděl se takový, jaký byl. Učedníci působí a pomáhají ve jménu Krista a na jeho příkaz; kouzelník působí jako nástroj tajemných mocností a virtuos tajemného umění. Apoštolové tak činí jako věřící Boží dítky, on však z vlastní vůle a na vlastní účet. Svou nezapnou nabídkou peněz se mu tento rozdíl náhle odkryl. Petr s ním promluvil velmi otevřeně. „Tvé peníze ať jsou zatraceny i s tebou. Myslil sis, že se Boží dar dá získat za peníze!“ Apoštolové jsou vázáni Božím slovem, proto důrazně sdělí Šimonovi: „Tato moc není pro tebe a nemůžeš mít na ní podíl, neboť tvé srdce není upřímné před Bohem.“ (8,20.21)

Ale dosud není všechna naděje pro Šimona kouzelníka ztracena. Jestliže jeho srdce dosud nebylo upřímné před Bohem, může se ještě změnit. Petr ho vyzve k obrácení a ku pokání. Šimon má prosit Boha, aby ho osvobodil od potměšilosti vlastního srdce, od hořké závisti a pout nepravosti. „Odvrať se proto od této své ničemnosti a pros Boha; snad ti odpustí, co jsi zamýšlel. Vidím, že jsi pln hořké závisti a v zajetí nepravosti.“ (v. 22.23) Petr tím dává najevo, že člověk spoutaný takovým hříchem nemusí být ztracen. Tento hřích může být odpuštěn. Zda se však Šimon na

prosbu apoštolů skutečně obrátil a vyprostil z čarodějnictví, není nám známo.

Zpráva o vstupu evangelia do oblasti Samaří je dnes právě tak časová, jako byla kdysi. Ve světě se to jen

hemží různými pomocníky nebo zprostředkovateli sil, z východu i západu, ať v oblasti politické, hospodářské nebo zdravotní. Šimon kouzelník a Šimon Petr nejsou ani dnes na první pohled k rozeznání. Zde je nutno být bdělý! Podle neklamného měřítka lze však posoudit, zda ti, kdo působí skrze různé síly, jsou apoštolové. Tím měřítkem je radost. „Nastala veliká radost v tom městě.“ (v. 8) A to nebyla jen nějaká radost, nýbrž radost v tom nejprávnějším biblickém smyslu. Není to radost nad tím, že „jsem vám dal moc šlapat po hadech a štírech, takže vám v ničem neuškodí“, tedy ne radost nad tím, „že se vám podrobují duchové“, nýbrž docela prostě radost nad tím, že Kristus za nás zemřel na kříži a po třech dnech vstal z mrtvých. Nikoli radost nad docíleným uzdravením, nýbrž radost nad dosaženým spasením. Radost nad tím „že vaše jména jsou zapsána v nebesích“ je ta jediná radost, kterou nelze koupit, ani zaplatit. Je to radost, která je nazývána veliká, o níž zpívali andělé: „Nebojte se, hle, zvěstuji vám velikou radost.“ (Luk 2,10) Tam, kde jde o tuto radost, mluví a působí Šimon apoštol. Kde radost a zájem o časné uzdravení zahání radost nad věčným spasením, tam hrozí nebezpečí, že zasahuje Šimon kouzelník.

J. MARCOLLA

VY SE PTÁTE my odpovídáme

Zajímalo by mne, co znamená termín „druhá smrt“ ve Zjev 20,6.

D. T.

Uvedený text Písma zní: „Blahoslavený a svatý, kdo má podíl na prvním vzkříšení. Nad těmi druhá smrt nemá moci, nýbrž Bůh a Kristus je učiní svými kněžími a budou s ním kralovat po tisíc let.“

Označení „druhá smrt“ předpokládá existenci první smrti. Když Bůh stvořil člověka, dal mu podmíněnou nesmrtnost. Člověk ve spojení s Bohem mohl žít stále. Jakmile však Adam — představitel a praotec lidského rodu — zhřešil, odloučil lidstvo od Božího života „a tak smrt zasáhla všechny“ (Řím 5,12). Vzpou-ra proti Bohu a jeho vůli přinesla člověku hořké plody. „Prach jsi a v prach se navrátíš.“ (1 Moj 3,19) Tato skutečnost — přirozený zánik lidského života jako důsledek pádu Adama a Evy do hříchu — Písmo označuje termínem „první smrt“.

Všichni lidé jsou podrobeni stejné-

mu údělu. Umírají věřící i nevěřící, vinní i nevinní, staří i malé děti. Tato smrt staví všechny lidi na stejnou úroveň. Už starozákonní patriarcha Job si povzdechl: „Svévolníci přestanou tam bouřit, zemdlení tam dojdou odpočinku, věžňové jsou rovněž bez starostí, neslyší křik pohaněče. Malý i velký jsou si tam rovni. Otrok je tam svobodný, bez pána.“ (Job 3,17-19) Tato první smrt, které zákonitě podléháme všichni bez rozdílu, však není posledním dějstvím v životě člověka.

Boží slovo naprosto rozhodně prohlašuje: „Jednou spravedliví i nespravedliví vstanou k soudu.“ (Skut 24,15) Pán Ježíš Kristus povolá všechny lidi ještě jednou k životu: „Nedivte se tomu, neboť přichází hodina, kdy všichni v hrobech uslyší jeho (Kristův) hlas a vyjdou: ti, kdo činili dobré, vstanou k životu, a ti, kdo činili zlé, vstanou k odsouzení.“ (Jan 5,28.29)

Všichni lidé však nebudou vzkříšeni najednou. Písmo na mnoha místech hovoří o dvou časově oddělených vzkříšeních. Podle knihy Zjevení Jana budou nejdříve vzkříšeni „blahoslavení a svatí“ lidé, ti, kdo přijali Ježíše Krista jako svého zachránce. Bible v tomto případě hovoří o „prvním

vzkříšení“, k němuž dojde při druhém příchodu Ježíše Krista na naši zem. Pak nastane tisícileté Kristovo království — milénium (Zjev 20,6; 1 Tes 4,16-18). Lidé, kteří budou vzkříšeni, obdrží dar nesmrtnosti a budou žít věčně. „Nad těmi druhá smrt nemá moci.“ (Zjev 20,6)

Ostatní lidé, kteří odmítli Boží nabídku záchrany, budou vzkříšeni až na konci milénia (Zjev 20,5). Pak nastane poslední účtování, Boží soud vynese konečný rozsudek (Zjev 20,11-13). Vykoupení lidé obdrží místo v Božím věčném království (Mat 25,34). Ostatní budou potrestáni podle svých skutků (Řím 2,6), zahynou při závěrečném odstraňování hříchu a také hříšníků. Tento zánik, tuto smrt, která je výsledkem osobního rozhodnutí člověka, nazývá Písmo „druhou smrtí“. Jedná se o definitivní zánik, z něhož není návratu (Zjev 20,14; 21,8).

Když apoštol Pavel představuje dvě možnosti věčného údělu člověka, má na mysli právě tento druhý a definitivní zánik. Každý z nás si musí vybrat: „Mzdou hříchu je smrt, ale darem Boží milosti je život věčný v Kristu Ježíši, našem Pánu.“ (Řím 6,23)

K. N.

KDO ZTRÁCÍ, VYHRÁVÁ

Podle dlouhodobých výzkumů je známo, že tlustí lidé by obvykle svému úhlavnímu nepříteli přáli nějaké to kilo navíc — nadváhu.

Nadváha, jak víme, zhoršuje nebo zapříčiňuje řadu nemocí: vysoký krevní tlak, srdeční infarkt, embólie, koronární tepen, žlučové kaménky, cukrovku a artrózu. Také ve vnitřním lékařství, chirurgii i psychiatrii sehrává otylost negativní roli.

1. Obsah tuku v lidském těle může u velmi vyhublých osob klesnout pod dvě procenta celkové váhy a u otlých může činit až padesát procent celkové hmotnosti. Dvě třetiny tuku jsou uloženy pod kůží.

2. Nemyslete při hubnutí tolik na kalorie a šetřte raději koruny. Chcete-li zhubnout o deset kilo, musíte jíst denně přibližně o deset korun levněji. Tím uspoříte ročně asi 3600 korun. Denní nebo častější vydání navíc za jídlo a pití dosahují 10, 20 nebo i více korun, což si otlí obvykle vůbec neuvědomují, protože se tato vydání skládají z malých obnosů, které si nikdo neevduje. Cena „jídla navíc“ je tedy obvykle podceňena.

Kdyby manžel věděl, že nejméně jeden měsíční plat vydává ročně za nadváhu své ženy a kdyby si manželka uvědomila, že těch deset nebo dvacet korun — vlastně těžce denně získaných — promění v tuk, stalo by se to asi dobrým podnětem pro spoření. Odměnou za to vše by ještě byla ztráta nadbytečné váhy.

3. Vedete si „knihu úspor“ — notes, ve kterém si zapisujete všechno, co

jste nekoupil(a) a co by vás to stálo, kdybyste to koupil(a)? Pravděpodobně by vás velmi potěšilo vědomí, kolik jste ušetřili.

4. Dbejte při každé odtučňovací kúře na následující: *Největší nepřítel každého odtučňování je nuda.* Zaměstnávejte se proto více než obvykle, věnujte se koníčkům, pěstujte své hobby. Největšího hladovce, nudu, obelstěte intenzivním záběrem, programem, který bude trvat až do chvíle, kdy jdete spát. Nezapomeňte na něj ani o prázdninách.

5. Zvláště neztrácejte kontrolu nad sebou a svým pocitem nasycenosti *ve výjimečných situacích*, jako jsou nemoc nebo duševní problémy, návštěva prázdniny. Jestliže jste našli „své“ množství jídla, měli byste jíst vždy stejně málo (ne stejně moc). Štíhlými nás dělá to, co nesíme.

6. Nesnažte se tvrdit, že za všechno mohou vaše *kosti*, že způsobují vaši nadváhu. Neexistují totiž žádné těžké kosti — jen příliš mnoho tuku. Váha kostí dosahuje u malých postav (150 centimetrů) 6 kg (+ 2 kg kostního morku) a u velkých (170 cm) 7 kg (+ 3 kg kostního morku). Při hubnutí ztrácíme pouze tuk (a případně trochu svaloviny), ale žádnou kost.

7. *Nadváha není rezervou, ale zátěží.* Odtučňovací kúra je pro tělo menší zátěž než nosit přebytková kila. Nadváha žádnou nemoc nevylepší ani neuzdraví. Nemocný „tlustoch“ je často pohybujičím se lékařským muzeem.

8. Při odtučňování *toužíme po úspěchu.* Přejeme si, aby ztráta váhy byla

rychle viditelná, jinak naše touha ztrácí vůli vydržet. Není potřebí, abychom brzdili rychlost ztrácení kilogramů. Po určité době se tento proces stejně zpomalí sám od sebe. Pro úspěch je důležitá *schopnost něco vydržet.*

9. *Poslední minuty jídla* mohou rozhodnout, zda přibereme. To, co jíme na konci jídla, je často navíc. Když nedbáme na pocit nasycenosti, způsobí to příjem několika set kalorií navíc. Proto nepotlačujte pocit nasycenosti. Zbytky na talíři jsou lepší než nadváha.

10. Jediná schůdná cesta, jak zvítězit nad nadváhou, je *úmyslná „podvýživa“*. Abychom odbourali jeden kilogram tuku, museli bychom 18 hodin štípat dříví nebo běžec by musel běžet 130 km v maratónském tempu. To vše samozřejmě bez jídla.

Abychom spálili 500 kalorií (1 kalorie = 4 joule) je nutné, abychom 30 minut stoupali do schodů nebo sekali hodinu dříví anebo dvě hodiny plavali.

Kousek dortu může pokrýt až čtvrtinu denní potřeby kalorií, může tedy obsahovat až 500 kalorií.

500 kalorií obsahuje přibližně:

1 litr piva

1 tabulka mléčné čokolády

200 g bramborových hranolků

(pommes frites)

100 g salámu

80 g ořechů (jader)

20 datlí

2 kg zeleniny

2,5 kg hlávkového salátu

70 g másla

150 g sýra nebo medu

800 g brambor nebo čerstvého kravského mléka nebo hroznů.

11. Při každé redukční kúře je *úbytek váhy jen polovinou* námahy. Právě tak důležitou druhou částí je naučit se již během kúry udržovat dosaženou váhu. Každý totiž může svou výchozí váhu (ať je to 80, 100 či 120 kilogramů) během svého života dosáhnout vždy znovu, když upadá do starých návyků v jídle.

Ztracenou nadváhu můžeme přirovnat k stlačené ocelové pružině, která — když se vymkne kontrole — se okamžitě roztáhne až do původní velikosti.

12. Čas nás neuchrání před opětovnými pády do starých kolejí. Pravidelné následné kontroly a porady s odborníkem pro výživu po třech až šesti měsících nám dávají třicetkrát více šancí, že dokážeme udržet výtouženou váhu. Někdy přestoupíme zásady životosprávy, aniž by to muselo vést k návratu do původního stavu. Ale pozor: Nadváha je celoživotním problémem a celosvětově nejčastější chorobou, do které upadáme znovu a znovu.

13. Léta nemůžeme vrátit, ale váhu ano. Nadváze se lze vyhnout, *není to osud*. Pamatujme: Štíhlí lidé to mají v životě snadnější než tlustí.

s.

VSTUP IZRAELCŮ

do zaslíbené země

Po prvním přečtení bible mají mnozí čtenáři za to, že Izraelci obsadili zaslíbenou zemi v poměrně krátké době bez vážnějších problémů po nedlouhém údobí důležitých bitev v Zajordání pod vedením Mojžíše a v samotné Palestině pod vedením Jozueho. Zdá se, jakoby Izraelci zemi jednoduše zabrali a rozdělili mezi jednotlivé kmeny.

Kdo však studoval otázku osazování Kanaánu podrobněji, zjistil, že bylo dokončeno vlastně až za vlády krále Davida. Některé kmeny, například Dan, nebyly nikdy schopny podmanit si a obsadit určené území a přesídlily do jiných částí země. Některá pokolení splynula s jinými kmeny, například pokolení Simeon, jak se zdá, se velmi záhy stalo součástí kmene Juda.

Přechod od pozdní doby bronzové (kanaánské údobí) k době železné (izraelské údobí) je nejdiskutovanějším obdobím archeologie a historie Palestiny. Nové objevy vyřešily některé problémy. Vzbudily však také nové otázky. Jednotlivé skupiny archeologů nabízejí různá vysvětlení a různým způsobem také vykládají jednotlivé nálezy.

Diskuse začaly podrobným studiem biblických knih Jozue a Soudců. Jozue 10. a 11. kapitola a 4 Moj 21. kapitola představují dobývání zaslíbené země jako sérii „bleskových válek“. Prvním útokem pod vedením Mojžíše Izraelci získali v Zajordání území Ezebonu a Bázanu (4 Moj 21. kap.). Ve druhé fázi si Izraelci vítězstvím nad Jerichem, Hai a smlouvou s Gabaonitský-

mi vytvořili předpolí v západní Palestině a ve skutečnosti Palestinu rozdělili na dvě části (Jozue 1.-9. kap.).

Třetím útokem, který uspíšila skutečnost, že Gabaonitští zrušili smlouvu s městskými státy na jihu Palestiny, získali Izraelci nadvládu nad palestinským jhem (Joz 10. kap.). Dobývání Kanaánu ukončila čtvrtá válečná výprava namířená proti spolku městských států na severu Palestiny vedeného králem Jabínem z Azoru (Joz 11. kap.). Území byla jednotlivým kmenům přidělena losem a po závěrečném proslovu Jozueho se jednotlivá pokolení rozešla a obsadila určená území (Joz 13.-24. kap.).

Kniha Soudců, zvláště její první kapitola, nám však představuje odlišný obraz věcí. Přesto, že se Izraelci rozešli do určených území, přesto, že započal usazovací proces, prožívali velké problémy a potíže a jen stěží dokončovali obsazení země a udržovali kontrolu nad územím. Kanaánci, kteří zůstali v zemi, nově přišlí Filistínci a mnoho dalších skupin různých nájezdníků se pokoušelo dosáhnout stejného cíle jako Izraelci — získat vládu nad Palestinou. Podle knihy Soudců osazování Kanaánu nebylo dotaženo do konce. Naopak, Izraelci měli velké potíže se v Palestině vůbec udržet.

Tyto dva zdánlivě rozporné popisy osazování Kanaánu vyvolávaly v minulosti mnoho sporů. V roce 1946 odborník na starozákonní dějiny G. E. Wright přesvědčivě ukázal, že se popisy navzájem nevylučují, nýbrž dopl-

ňují. Podle něj mělo dobývání Kanaánu přirozeně dvě fáze. První fázi tvořily války popsané v knize Jozueho. Pak následovala druhá a mnohem složitější fáze obsazování jednotlivých území. Některé kmeny to nedokázaly a musely se stěhovat dále. Jiné kmeny jakoby se ztratily, biblické zprávy se o nich dále už téměř nezmiňují (Ruben a Simeon). Všechny kmeny tedy nebyly stejně úspěšné při osazování určených území.

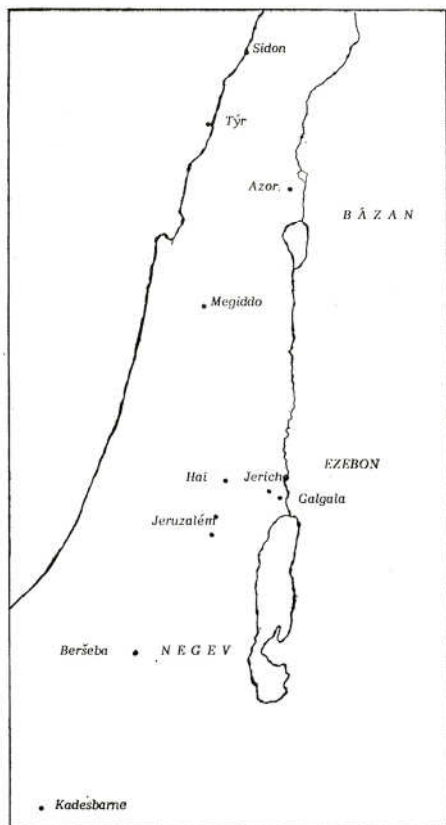
Wrightův názor v základních rysech přijala většina odborníků. Proto dnešní archeologie hovoří o dvou fázích osazování Kanaánu. První část jmenuje **dobýváním** a druhou **osazováním**. Je třeba připomenout, že i během osazování Kanaánu docházelo k mnoha válečným střetům. Izraelci podnikli řadu válečných akcí, úspěšných i méně úspěšných. K podobným bojům a válkám docházelo po celé údobí soudců až do doby sjednoceného království za Davida, kdy Izraelci poprvé ovládli celou Palestinu včetně Jeruzaléma.

Archeologové, včetně expedice adventistů s. d., která kopala v Ezebonu, se zaměřovali převážně na první část dobývání Kanaánu. Domnívali se totiž, že Izraelci zbořili a zničili všechna města, o nichž se zmiňuje bible. Tradičně se domnívali, že najít stopy dobývání Kanaánu je velmi snadné. Stačí při vykopávkách nějakého palestinského města najít a rozpoznat vrstvu rozvalin, která pochází z doby předpokládaného příchodu Izraelců do Kanaánu.

Po mnoho let se archeologové domnívali, že Izraelci začali Palestinu osazovat koncem 13. století před Kristem. Bible však naznačuje, že izraelské kmeny do zaslíbené země přišly podstatně dříve, nejpozději počátkem 14. století před Kristem. Při vykopávkách biblických měst se našlo mnoho stop po násilném ničení právě z konce 13. století. Téměř ve všech případech obsahuje vrstva vzniklá násilným zničením doklady kanaánské kultury pozdní doby bronzové, zatímco následující vrstva svědčí evidentně

Kanaánský vládce z Megidda s hráčem na lyru a bojovníky

o jiné kultuře, ve většině případů o chudší kultuře mladší doby železné. Archeologové tvrdili, že to jsou pozůstatky prvního izraelského osídlení. Podle jejich názoru si Izraelci po čtyřiceti letech kočovného života přivykali na usdlý způsob života.

Seznam palestinských měst zničených na konci 13. století, je stejně zajímavý jako výrazná změna kultury. Odborníci si však stále více uvědomují, že citovaný výklad dějin má velké nedostatky. Archeologové sice mohou poměrně přesně určit, kdy bylo nějaké město zničeno, avšak bez přesných dobových písemných záznamů nemohou s určitostí prohlásit, kým a jak bylo zničeno. Jen výjimečně se to dá bezpečně poznat ze samotných rozvalin. Zemětřesení, požáry, občanské války — to všechno mohlo vést k zničení nebo opuštění nějakého města. Vznikly tak výrazné vrstvy rozvalin, které archeologové zjednodušeně ve směr prohlásí za důkaz, že město bylo dobyt a zničeno nepřátelskými vojsky.

Navíc koncem 13. stol. před Kristem podnikala nájezdy do Palestiny celá řada různých národů. Různá města mohl snadno zničit někdo jiný než Izraelci. O nadvládu nad Palestinou tehdy usilovali Chetití i Egypťané. Objevily se „mořské národy“ — Filistinci — jak je jmenuje bible a snažily se v Palestině usadit. Kočovní kmeny z pouště podnikaly pravidelně loupeživé nájezdy. Egypťané se snažili ovládat místní drobné městské státy v Palestině. Amarnské dopisy, které psali kanaánští místní vládcové faraónovi, jasně dokládají spory a války mezi jednotlivými městskými státy v samotné Palestině.

Kterákoli ze jmenovaných sil může nést odpovědnost za zničení mnoha palestinských měst na konci 13. století před Kristem. Původce nemůžeme označit s určitostí. Navíc biblický záznam netvrdí, že všechna města jmenovaná v souvislosti s dobýváním Kanaánu byla zničena. Výslovně se to říká jen o některých z nich. Ostatní města Izraelci zřejmě pouze ovládli. K rozhodujícím bitvám docházelo častěji před hradbami. Poznámka, že se Izraelci vraceli do výchozího tábora v Galgala (Joz 10,15) naznačuje, že útoky neměly za cíl úplně vyhnat původní obyvatele a okamžitě obsadit jejich území (5 Moj 7,22). Kniha Soudců Izraelcům vytýká línost a nedůslednost při obsazování Kanaánu. Nesnažili se ani tolik zemi obsadit, jako spíše získat nadvládu a ekonomické výhody.

Bible naznačuje, že některá města jako Jeruzalém, Megiddo, Betsan zůstala ještě dlouhou dobu v rukou Kanaánců. Archeologické objevy naznačují, že většina měst znovu postave-

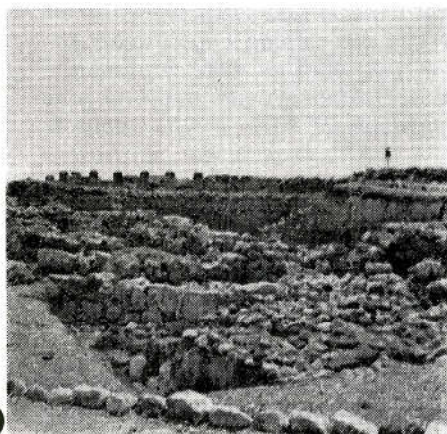
ných ve 12. století, zvláště v kopcovitých oblastech Palestiny, vykazují náhlý zlom a přechod od bohatě rozvinuté kultury pozdní doby bronzové k mnohem prostší kultuře nových osadníků, které archeologie řadí již do doby železné. Většina odborníků má za to, že to jsou stopy po nejstarším izraelském osídlení už proto, že se tato kultura nemění po celou dobu železnou.

Kromě nových staveb na zříceninách původních kanaánských měst vznikla v této době v Palestině celá řada nových sídlišť. Ve všech se našel stejný druh keramiky, domy byly stavěny podle stejného vzoru. Obecně se má za to, že se jedná o pozůstatky izraelského osídlení z doby soudců. Mnohé z nich jako například Ezebon, Beršeba, Masos, Hai a Radana byly jen malými zemědělskými osadami a nenavazovaly bezprostředně na dřívější kanaánské osídlení.

Podle tradičního názoru mnoha archeologů, historiků i teologů by Izraelci museli Palestinu dobýt a obsadit během velmi krátké doby. Má to však řadu problémů. Tak například jednou z největších osad z 12. stol. před Kristem, tedy z rané doby železné, je město Masos. Nevíme, s kterým biblickým městem bychom je měli ztotožnit. Někteří archeologové se domnívají, že se jedná o biblické město Horma. Stálo v severní části Negevu, nedaleko Beršeby. Stavby i keramika jsou typické pro to, co se označuje za pozůstatky nejstaršího izraelského osídlení. Avšak spolu s Beršebou a dalšími osadami stojí Masos v nehostinné části Palestiny. Osadníci museli zvládnout velmi náročné formy zemědělství v suchých polopouštních podmínkách. Jistě jim trvalo velmi dlouho, než se to naučili.

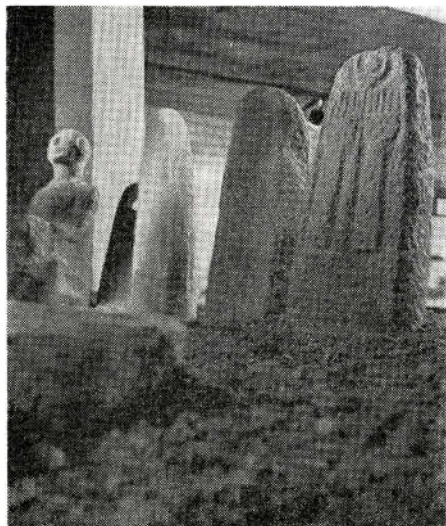
Se zemědělskými osadami na kopcích v Negevu se pojí systém terasovitých políček na svazích kopců. Osadníkům umožňovaly zemědělsky využívat více půdy, nejen úzká dna údolí. Zdá se, že tato část Palestiny byla před příchodem Izraelců osídlena jen velmi řídko. Izraelci museli po obsazení zaslíbené země také částečně přeměnit poušť v zemědělsky využívanou půdu. Pokud přijmeme názor, že terasovitá políčka vybudovali první izraelští osadníci, musíme připustit, že mezi Izraelci došlo ve velmi krátké době k zásadním sociálním a ekonomickým změnám, takže se z tradičně kočovných pastýřů stali velmi vyspělí usdlí zemědělci, kteří dokázali zúrodnit i polopouštní oblasti.

V poslední době však odborníci pochybují, že by tak rychlý proces převratných změn mohl následovat bezprostředně po příchodu Izraelců do Palestiny. Založit zemědělskou osadu, to vyžaduje mnoho času, investic a

Zříceniny starého Azoru

Modly z kanaánské svatyně v Azoru. Na prvním kameni je patrný symbol rukou vztažených ke slunci

dlouhodobou odbornou přípravu. Také dnes to trvá několik generací, než se z kočovníků stanou usedlí obyvatelé. Navíc, lidé starověku byli obvykle velmi konzervativní a lpěli na svém způsobu života. Z Izraelců, kteří se tradičně neživil zemědělstvím, se po čtyřiceti letech pobytu na poušti stěží mohli během několika málo let stát vyspělí zemědělci, schopní obdělávat půdu v nepříznivých klimatických podmínkách. Bylo třeba několika generací, aby dosáhli tak vyspělé úrovně, o jaké svědčí nálezy z 12. stol. př. Kristem.

Z uvedeného vyplývá, že Izraelci museli přijít do Palestiny mnohem dříve než koncem 13. nebo počátkem 12. století. V tomto článku se však nechceme zabývat určením data, kdy Izraelci odešli z Egypta a přišli do Palestiny. Nejnovější poznatky nás však nutí opravit tradiční názor na to, kdy a jak Izraelci obsadili zaslíbenou zemi.

Nemůžeme přijmout názor, že Izraelci bez problémů a v krátké době dobyli a obsadili celou zaslíbenou zemi. Nemůžeme ani nekriticky přijmout druhý názor, že po bleskových válkách následovalo období postupného osídlování dobytých území. Nejsprávnější je zřejmě nejsložitější obraz osídlování zaslíbené země. Po období bleskových válek za Mojžíše a Jozueho, které v podstatě nemůžeme doložit žádnými archeologickými nálezy, následovalo dlouhé období postupných změn a pozvolného osídlování země, postupného přechodu od kočovného způsobu života k usedlému zemědělství. Izraelci si časem osvojili i velmi náročné zemědělské praktiky, takže mohli obdělávat i polopouštní oblasti Negevu. Pastevectví nikdy nevymizelo z izraelské společnosti úplně, představovalo však jen jednu část v zemědělském systému.

Přechod od kočovnictví k usedlému zemědělství, to nebyla jen změna zaměstnání. Přinesl s sebou změnu celého způsobu života, zvyků i rodinných vazeb. Byla to změna velmi podstatná a trvala dlouho. I archeologové potřebovali mnoho času, aby přijali tento pohled. Po prvních izraelských obyvatelích Palestiny se nedochovalo v podstatě žádné doklady. Je to pochopitelné, kočovníci stěží po sobě zanechají nějaké archeologické nálezy. Archeologie izraelského osídlení začíná až vznikem zemědělských osad. Proto kromě zničení Azoru ve 14. století nemáme v podstatě žádné archeologické doklady o tom, že Izraelci dobývali Kanaán.

Naše názory se možná ještě pod vlivem dalších archeologických objevů změní, avšak i to, co víme dnes, mnohem přesněji odpovídá biblickým záznamům, než tradiční názory a pomáhá nám mnohem lépe porozumět biblickým dějinám.

L. G. HERR

AJ, SYN

Můj Bůh je láska, je milosrdný. Plní své sliby, které mi dal, i když já jsem zklamal. Tak jednou uvažoval dospělý muž jménem Jákob. Jeho první manželka Lía je v požehnaném stavu. Brzy se jim narodí dítě. V celém domě vládne nepopsatelná radost. Jen Jákob si zachovává vážnou tvář, i když jeho srdce překypuje vděčností. Raduje se, ale najednou neví, komu děkovat. Manželce Lii? Právě si vzpomněl na slib, který mu dal Bůh, když utíkal z domova před starším bratrem Ezaue. „Aj, Hospodin stál nad ním a řekl: Já jsem Hospodin, Bůh Abrahama otce tvého, a Bůh Izákův, zemi tu, na kteréž ty spíš, tobě dám a semeni tvému. A bude símě tvé jako prach země, nebo rozmůžeš se k západu i k východu, na půlnoci, i ku polední, nad to požehnány budou v tobě všechny čeledi země, a v semeni tvém.“ (1 Moj 28,13.14)

Kdo se nám narodí? Dcera nebo syn? Bude dítě zdravé? Bude silný, až vyrostne? Bude milovat Hospodina? Jaké jméno mu dá maminka?

Po několika měsících se ozval z Líina stanu dětský pláč. „Jákobe, Jákobe, syn se narodil, slyšíš, máš syna.“ Dnes je v domácnosti ještě větší radost, neboť naděje se stala pravdou. Narodil se syn. Dostal jméno Ruben. Lía byla hrdá, že dala Jákobovi syna. A jeho jménem vyjádřila i své tajné přání. Jákob mne jistě bude mít raději než předtím. Přece já jsem mu dala prvního syna.

Z jeho narození se radoval i Jákob. Bylo to zřejmě ještě i na konci života, když žehnal svým synům. „Rubene, tys můj prvorozený, síla má i prvotina mého mužství; pozvneseností a mocí překypuješ. Přetekls jak vody; nebudeš však první, protože jsi vstoupil na otčovo lože.“ (1 Moj 49,34)

V knize Patriarchové a proroci je napsáno: „Hanebný hřích, jehož se Ruben dopustil v Eder, ho učinil nehodným požehnání prvorozenství.“ (168)

Tys měl být moje síla, můj nástupce, náčelník kmene. Jak jsem doufal v tebe, můj synu.

Ruben byl hodný chlapec. Měl čistší srdce než měli ostatní bratři. Byl citlivý, když bolest zasahovala ty, kteří byli v jeho okolí. Neradoval se z utrpení jiných. Čeka-

lo na něho prvorozenství. Měl se stát novým náčelníkem. Měl všechny předpoklady. A přece se to nestalo. Udělal závažnou chybu a ta ho stála veškeré výhody, které měl získat. Jeden hřích, jedna poskvrna na čistém srdci, jednou zvítězilo tělo nad rozumem a citem.

Kolik z nás se narodilo v rodině první. Neseme přívlastek „náš prvorozený“. Otcové i matky v nás skládali své naděje. „Maminko, že nám bude jen k radosti? Půjde jistě tou správnou cestou.“ Ale pak jsme se sami přistihli na jiné cestě. Zklamali jsme je. Jen jejich pláč a smutek prozradil, jak moc jsme jim ublížili. Myslíli jsme, že jsme moudřejší než oni. Jejich rady nás tížily. A pak přišel hřích, chyba, naše odloučení. A rázem jsme stáli na jiné cestě. Jde to, vrátit se ještě zpět? Můžeme ještě udělat rodičům radost? Budou nás ještě mít rádi?

I Rubenův život ukazuje, že se stal vítězem nad svým nedostatkem. Nikdy víc stejnou chybu neopakoval. Jak silně na něho zapůsobil otcův zármutek! Ale ztracené prvorozenství už nešlo vrátit. Opuštěním hříchu však získal možnost věčného spasení (Zj 7,5). Stal se vzorem pro všechny, kteří bojují boj se svým tělem. V síle Ježíše Krista mohou zvítězit. Stal se vzorem pro všechny, jímž je milejší a dražší život s Kristem, nežli časný a hříšný život.

I v nebi přebývala po dlouhé věky bytost, od které se očekávalo, že bude věrná a čistá — archanděl Lucifer. Avšak i on prohrál svůj boj se „zlou žádostí, která porodila hřích“. Mohl se vrátit zpět na dobrou cestu, ale nechtěl. Zůstal v odboji proti Dárci života. Vypadl z Boží milosti, ztratil své postavení, ztratil naději na věčný život. Jak asi bylo Bohu Otci, když odešel tento první syn — anděl?

Ruben a anděl Lucifer, a vlastně sem patřím i já. Všichni tři jsme prohráli tím, že jsme zhřešili. Jen dva se chtěli napravit. Ruben a já. Ruben zvítězil nad sebou. A já? Zklamal jsem své rodiče, své blízké i Otce na nebi. Ale nechci zahynout. Ruben bude mým vzorem. On zvítězil s Boží pomocí. Věřím, že i nade mnou bude zvoláno: „To je můj syn.“ „Zvítězils, a proto přijmi to, co jsem ti zaslíbil.“

R. REITZ

BIBLICKÉ ŽENY

SAMARITÁNKA

Každý známe ty nepříjemné pocity někde uvnitř naší bytosti, které se i přes mnohá rozumová zdůvodnění znovu a znovu neodbytně hlásí. Pocity viny, na kterou jsme se stokrát snažili odpovědět „protože“, a přesto jsme nedokázali najít klid a pokoj. Svědomí nepřijalo naše zdůvodnění. Zůstalo citlivé na každý projev připomínající naše nesprávné jednání, na každý pohled lidí, kteří snad o nás něco vědí, a proto se jim raději vyhýbáme.

Proto se jim raději vyhýbala i ona — jedna z obyvatel malého samského Sycharu. Ví, že si o ní hodně povídají. Tuší, že její život jako odstrašující příklad prokládá mnohá mravokárná naučení. Jak to všechno vlastně začalo? Už ani neví. Vždyť i ta její vášnivě silná touha po štěstí leží poslapaná někde v prachu. Ztratila se a s ní se ztrácí i ona sama. Žije v náhražce štěstí a nevěří ani sobě ani druhým. Pět manželství nenaplnilo její touhu, a tak ji její minulost spolu s přítomným nelegálním vztahem vyřazuje ze společnosti ostatních.

Ze společnosti těch, kteří si myslí, že jsou lepší než ona.

I polední vedro je příjemnější než jejich pohledy. Nečeká proto, až se vzduch ochladí, kdy i ostatní obyvatelé Sycharu vyjdou za městečko ke studni, aby si tam nabrali svoji denní dávku vody. Jde právě teď, v žáru poledního slunce, aby se s nikým nesečkala a pokud možno nepozorovaně se vrátila do svého domova.

Zatím se její plán daří. Vychází z města a dává se cestou, která vede ke studni. Už z daleka však pozoruje, že u studny někdo sedí. Chtěla být sama — proto podstoupila cestu za polední výhně — kdo to jen může být? Napíná oči a jak se přibližuje blíží, poznává, že je to nějaký unavený poutník, cizinec — zřejmě Žid.

Jak se mohl dostat až sem? Co přivedlo tohoto příslušníka národa, který Samaritány přímo opovrhují, do blízkosti Sycharu? Na myšlenky, které se jí honí hlavou, asi nedostane odpověď. Je Samaritánka a navíc žena. A se ženou se žádný Žid nedá venku do rozhovoru. To dobře ví.

Překvapilo ji proto, když ji muž poprosil o trochu vody k uhašení žízně. Několika slovy dává průchod svému údivu, a tak začíná rozhovor. Netuší, jak velký význam bude mít tento rozhovor pro její další život. A Ježíš — onen unavený poutník — který vidí prázdnotu jejího srdce, upoutává její pozornost vyprávěním o živé vodě. Žena reaguje po svém. Touží po vodě, která by vyřešila její problém každodenních poledních cest ke studni. Po vodě, která by uhasila její žízeň navždy. Nechápe, že vody všech oceánů světa nemohou uhasit její žízeň. Vyřešení tohoto materiálního problému není její skutečnou potřebou. Ta největší se skrývá v srdci. Ježíš to věděl. Věděl o její upřímné touze, kterou zašlapal do prachu hřích a jednotvárné starosti všedních dnů.

I ta nejlepší touha není k ničemu, když ji překryje prvořadý zájem o materiální hodnoty. Vždyť pomíjitelné věci nikdy neuspokojí potřeby lidského srdce.

Žena proto nemůže chápat, co znamená Ježíšova slova o živé vodě, která se stane v člověku pramenem vyvěrajícím k věčnému životu. A Ježíš, největší psycholog všech dob, vede ženu pomalu, krok za krokem, k poznání sama sebe, aby pochopila svou prázdnotu a svůj hřích. Protože jen ten může přijímat, kdo pozná, že něco potřebuje.

Ježíš jí žádá, aby přivedla svého muže. Žena cítí, že v jeho přítomnosti nemůže lhát. „Nemám muže,“ odpovídá. Na to jí Ježíš říká: „Správně jsi odpověděla, že nemáš muže. Vždyť jsi měla pět mužů a ten, kterého máš nyní, není tvůj muž. To jsi řekla pravdu.“

Před Ježíšem je každý jako otevřená kniha. Žádné tajemství nemůže být skryto ani mezi řádky. Před jeho spravedlností neobstojí výmluvy a

zlehčování hřichu. Při jeho pohledu si člověk uvědomí vlastní prázdnotu a nicotnost.

V tomto okamžiku žena jasně chápe, jak bezcenný byl její dosavadní život. Chápe, že to byl hřích, který ji cele ovládal. Chápe, že žádné vysvětlení neospravedlní její počínání. Stojí tu bez přetvářky a lži před tím, který sám je pravdou. Čeká výtku, pokárání... Ale spravedlivý Ježíš se na ni dívá soucitným pohledem plným lásky. Neobviňuje ji. Nic jí nevytýká. Nechce ji však nechat v jejím bolestném poznání samotnou.

„Pane, vidím, že jsi prorok“ — to bylo vše, co dokázala v té chvíli říct. Příliš mnoho myšlenek se jí honí hlavou, příliš velký zmatek prožívá ve svém srdci. Snad právě proto se uchyluje k dávno osvědčenému a zajímavému tématu, na které je možné vést nekonečně dlouhé rozhovory a za které lze skrýt svoje skutečné city. Vypráví o rozdílech v náboženských formách a vyzývá Ježíše, aby se k tomuto problému vyjádřil. Ježíš se však nedává odradit od cíle, ke kterému chce tuto ženu přivést. Několika slovy jí ukazuje, že náboženství je záležitostí obsahu a ne formy. Bůh hledá lidi, kteří po něm touží celým srdcem a chtějí mu sloužit celí, ať je to kdekoli. Skutečnou hodnotou v Božích očích je víra. „Ženo, věř mi...“ říká jí Ježíš. A žena cítí, že jediný, který jí může pomoci, který jí vyjasní vše temné a nepochopitelné, je Ježíš — Mesiáš. V odpověď na její opravdovou touhu po Spasiteli odhaluje jí Ježíš tajemství, které málokomu tak jasně předložil: „Já jsem to — ten, který k tobě mluvím.“

Ano, přichází hodina záchrany pro hříšný svět, hodina záchrany i pro tuto ubohou samskou ženu. Ježíš Kristus, most mezi nebem a zemí nad propastí hřichu, přišel do nenáviděného Samaří kvůli ní. Byla hříšná, opovržená. A on plný lásky, porozumění a odpuštění. Chápe, proč se s ním musela setkat. Proč na ni vlastně čekal. Přijala ho do svého srdce. Řekla mu své ano. Měla narušenou, pokaženou minulost, ale Ježíš ji osvobodil. Je osvobozená od trestu za hřích, a proto v Božích očích svobodná od každé skvrny minulosti. Lidská kritika ji už nemusí zraňovat. Od této chvíle se může přímo podívat lidem do očí — bez pocitu viny. Ten, který posuzuje lidi podle srdce, ji považuje za svobodnou. Jak by ji jen mohli lidé obviňovat? Našla úplně vyřešení svých problémů — jak duchovních, tak materiálních. Pramen živé vody ji očistil, uhasil žízeň a přinesl nepoznané, neuvěřitelné štěstí. Toto štěstí si nemohla nechat pro sebe. Úplně zapomněla, proč přišla ke studni. Pospíchala zpět do městečka, aby všem pověděla o svém setkání s Mesiášem. Ta, která se dřív lidí stranila, vypráví všem jednoduše a upřímně svou zkušenost.

„Pojďte se mnou podívat se na člo-

věka, který mi řekl všechno, co jsem dělala. Není to snad Mesiáš?" Pocit viny zmizel. O své pošpiněné minulosti hovoří bez váhání a strachu. Její předešlý život, za který se dříve mohla stydět, se spojil se šťastnou přítomností. Lidé, kteří viděli tuto změnu, pospíchali z městečka ke studni. Setkali se tam s Mesiášem. Ježíš pro ně

učinil totéž, co pro ženu Samaritánku — osvobodil je od hříchu. Dal jim nový — věčný život. Ježíšovo požehnaní se dostalo mnohým díky jedné znovuzrozené ženě, která se setkala s Ježíšem.

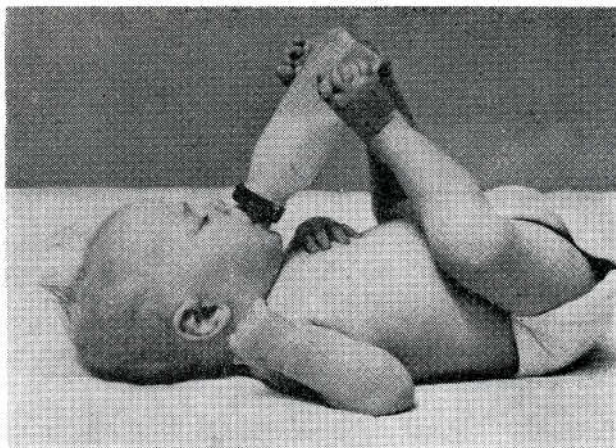
Posláním ženy je v první řadě dávat. Dávat radost, štěstí, dávat sama sebe. V zajetí hříchu je však i žena ochot-

na jen brát. Pak ale sama nikdy není šťastná. Žena osvobozená od hříchu, smířená s Ježíšem, který přináší do života úplně změnu, je ženou s otevřeným srdcem. Takovou ženou byla i Samaritánka ze Sycharu. Byla ženou, která rozdávala štěstí druhým, a štěstí se jí mnohonásobně vrátilo zpět.

M. VURSTOVÁ

MY A NAŠE DĚTI

DUŠEVNÍ ROZVOJ

začíná už u novorozence

První náznaky toho, že se očekává děťátko, nejsou vždy pro rodiče důvodem k radosti. Obyčejně se těší na malý přírůstek do rodiny, ale nechťejí ho teď hned. Mnoho mladých rodičů má zcela jasnou představu o své budoucnosti. Často se mladí lidé berou v době, kdy se oba ještě vzdělávají. Mají-li zkoušky za sebou, jsou zde obvykle další konkrétní plány do budoucna. S miminkem se počítá až později, v současnosti převládají jiná přání. Někdy mají mladí manželé zálibu v cestování a chtějí poznat jiné země. Nebo chce mladá žena ještě několik let pracovat, získat zkušenosti a kvalifikaci. Jiný si mladí myslí, že je potřeba, aby dosáhli určité hospodářské úrovně, než budou myslet na rodinu. Mohli bychom jmenovat ještě mnoho dalších důvodů. Jisté je, že mnoho mladých párů si chce zachovat určitou nezávislost, a proto odouvají narození prvního dítěte na pozdější dobu.

Jakmile se však dítě ohlásí, začínají problémy. Má budoucí matka přerušit studium nebo se na čas úplně vzdát svého zaměstnání? Cestovní plány je možno odsunout, ale co dělat, když bude nutně zapotřebí mzdy ženy, protože zůstává příliš mnoho finančních závazků. Je třeba splácet zařízení bytu nebo auto. Začínají diskuse a bez toho, koho se to vlastně

nejvíce týká. Buď se dítě ještě nenarodilo nebo není schopné, aby své nároky prosadilo. Nemůže se srozumitelně ujmout slova, ale kdyby mohlo, co by asi řeklo?

Co novorozenec potřebuje? Co je rozhodující a co bychom neměli zanedbat? Na co máme nejvíce dbát a čemu máme věnovat zvláštní pozornost?

Jíst, pít a spát nestačí

Rád bych zdůraznil, že na řadu problémů není univerzální odpověď. Každé dítě je vlastně jedinečný Boží dar. Některé jsou však tak obecné, že mohou pomoci všem. Mnozí se domnívají, že novorozeně jen jí, pije a spí. Je to však nebezpečný klam. Na první pohled se to sice může zdát, ale jen povrchnímu pozorovateli. Každá matka a otec, když pozorují svou ratolest v prvních týdnech života, zjistí, že již kojeneček se zřetelně vyjadřuje o svých rozdílných náladách. A tyto nálady nezávisle jen na příjmu potravy nebo uspokojení podobných potřeb, vždyť už u novorozence začíná duševní rozvoj.

Ani našemu kojenci nestačí plně bříško a suché pleny. Ke svému štěstí potřebuje víc. Jestliže například musí nemocné dítě do nemocnice, může u něho vzniknout tzv. „hospitalismus“. Dítě má sice vše, co potřebuje

ke svému tělesnému rozvoji, ale stačí to opravdu? Nové výzkumy dokázaly, že ihned po porodu následuje zvláštní údobí, ve kterém se matka nachází v mimořádné citové situaci. Vědci proto naléhavě doporučují, aby se prvních minut a hodin využilo co nejvíce pro kontakt mezi matkou a dítětem, protože pro oba to je velmi důležité. V matce se vytvářejí pocity, které tvoří základ pro všechny pozdější touhy, city a schopnosti, které budou souviset s dítětem. Zdá se, že je zvláště důležitý kontakt očí. Matka by měla využít co nejvíce příležitosti, aby se mohla dívat do otevřených očí svého dítěte.

Pro intenzivní tělesný kontakt hovoří i důkazy bakteriologů. Víme, že pro novorozence je velmi výhodné, jestliže jeho pokožka a zažívací ústrojí je osazeno bakteriálními kmeny, které pocházejí z matky. Proti nim je totiž dítě odolné, díky odolnosti, kterou získalo od matky. Přirozená ochrana je nejlepší.

Naše děťátko potřebuje ve správných intervalech jíst, pít a odpočívat. Naučíme-li se vhodně reagovat na jeho rytmus, vytvoříme jistě správné předpoklady pro jeho harmonický rozvoj. Jaký bližší kontakt můžeme s dítětem mít? Co všechno už vnímá? A můžeme rozumět jeho projevům?

Naše miminko umí „promluvit“

Často dělá rodičům velkou starost otázka: Na co bychom měli obzvláště dbát, abychom uchránili novorozence nemocí a duševních poruch? Ti malí se přece nedovedou vyjádřit. Nevíme nic o tom, jak se jim daří. Můžeme se sice přesvědčit, zda jsou pleny suché a přibližně odhadnout, kdy je potřeba krmit, ale co jinak? Před několika lety i v této oblasti došlo k pokroku. Zjistilo se, že kojeneček je schopen vydávat alespoň pět rozdílných zvuků, které musíme uznat jako vrozené. Nejde tedy o to, že bychom jim dítě naučili. Jsou to hlasové projevy, které se pojí se zcela určitými situacemi, jde tedy vlastně o soustavu signálů. Jestliže si je matka uvědomuje, může na ně vhodně reagovat. Většina matek jedná instinktivně správně.

Badatelé rozlišují:

1. Zvuk kontaktu. Je to jednotlivý krátký zvuk, jakési zavržení. Nelze se splést. Takový zvuk vydává dítě hned

po probuzení. Když se kojeneček probudí a neslyší žádnou jinou osobu, kladě tímto zvukem otázku: Je zde někdo, nebo mě tu nechali samotného? Jestliže se pak nedostaví signál nějaké přítomné osoby a otázka nebyla zodpovězena, dochází k poplašnému zvuku — dítě začne plakat.

2. Zvuk nespokojenosti. Sestává ze série krátkých jednotlivých zvuků s opakovací frekvencí asi 14krát za vteřinu. Signalizuje nespokojenost. Možná jsme kojenci čistili nos nebo ouška a vyvolalo to jeho nespokojenost. Nebo se mu nepohodlně leží, ručka nebo nožička ho někde tlačí. Tento zvuk je tedy výbídka k odstranění příčiny nespokojenosti.

3. Zvuk spánku. Tento zvuk se skládá ze dvou tónů (trvá asi 0,3 sekundy) a je vydáván ze spánku asi po patnácti minutách. Většinou je slyšitelný, když kojeneček mění polohu. Je to příjemně znějící zvuk a má asi oznámit matce, že je vše v pořádku.

4. Zvuk pití. Tento zvuk je vydáván v sacím rytmu pití. Je to zvukový projev a neměl by se zaměňovat s vlastním pitím a polykáním. Je slyšet jen těsně u prsní bradavky, zřídka při pití z lahve. Tento zvuk je snad sdělením matce — jak to vyjádřil jeden badatel — „mlíčka je dost, prosím neměnit polohu!“

5. Poslední je zvuk spokojenosti. To je ten zvuk, který slyší matka nejraději. Je to téměř čistý tón. Trvá asi 0,3 sekundy. Jestliže máme tento zvuk slyšet, musejí být splněny dvě podmínky. Kojeneček musí být sytý a musí mít pocit jistoty. Proto je dobře nejen z důvodů tělesného kontaktu, abychom kojence po napití měli na chvíli

u sebe, aby si odříhl, ale je to důležité i pro jeho duševní pocit bezpečí. Pokud porozumíme světu zvuků našeho dítěte a budeme na ně vhodně reagovat, zvládneme další z důležitých předpokladů jeho duševního zdraví.

Už dítě chce vědět, ke komu patří

Na co mají ještě rodiče obzvláště dbát, mají-li na zřeteli prospěch svého dítěte? Vždyť přece jim jde nejvíce o jeho zdraví a harmonický vývoj. Dalším důležitým předpokladem dobrého duševního zdraví je oblast vztahů.

Duševní, duchovní a tělesný prospěch dítěte závisí na jeho vztahu ke konkrétní osobě. Myslíme zde na trvalý vztah k určitým osobám. Ukončení takového vztahu nebo jeho častá změna vyvolává téměř vždy duševní katastrofu.

Věda nás učí, že se zde jedná o zákonitě dění. Kojenci a malé děti jsou odkázáni na dospělé osoby, které je chrání. Dospělí, ať rodiče či opatrovatelé, pro ně znamenají mnohem více, než vůbec dovedeme pochopit. Ztráta takového pouta může být také pro dospělého značně bolestivá, pro malé dítě však znamená ztrátu základní duševní jistoty. Spojení kojence s matkou dodává dítěti pocit bezpečí, který není možné ničím nahradit. Jestliže se tato vnitřní jistota ztratí právě ztrátou této osoby, dostává se dítě do hluboké krize. Může mít tak velký strach z opuštěnosti, že to někdy vede až k zoufalství.

Jednorázová ztráta, například smrt matky, může být nahrazena dalším pevným poutem k jiné osobě. Jestliže však dítě utrpí opakovanou ztrátu vychovávající osoby, ať rozvedy nebo pobytem v různých dětských zařízeních, může u něj dojít k těžkým poruchám osobnosti. Dostává se nedostatků v koncentraci, vyvine se utlučený pocit radosti, protože se vnitřně, v té nejnějnější oblasti, cítí nejisté. Vývoj mluvy může být oproti normálu opožděn. Později se ve škole mohou dostavit další těžkosti, například přehnaná agresivita. V dospělosti bude dotýčný možná trápen nevyssvětlitelnou nedůvěrou a jako partner bude těžko uvažovat pevná pouta. Všechny zde uvedené poruchy mohou mít i jiné příčiny, ale zlomy v péči o dítě se zde ukázaly jako ty nejnebezpečnější.

Význam matky

Chceme se zde ještě jednou zastavit u nejdůležitějšího opatrovatele — u matky. Možná to některé mladé maminky nebudou číst rády, zvláště, když se seznámily s některými moderními názory, které propagují dalekosáhlý princip emancipace mezi mužem a ženou, a tedy i matkou a otcem.

Zde jde však o princip opírající se o přirozenost člověka, která nás učí, že nejtěsnější pouto je mezi kojencem a matkou. U otce to neplatí právě proto, že děti rodí žena. Je známou zkušeností, že matka vnímá i ve spánku nejmenší pohyb dítěte. Toto spojení je utvářeno biologicky. Co to znamená?

Rodiče se mohou přirozeně o dítě starat i bez tohoto pouta, ale pro oba to bude znamenat určitou zátěž. Jestliže však matka měla těsně po porodu velmi úzký kontakt s dítětem, vytvořil se tělesný i duševní soulad, který se stal rozhodujícím předpokladem všech dalších událostí. V těch prvních hodinách se děje něco s matkou, co ona sama nemůže nijak ovlivnit. Příroda zde tvoří něco, co má pro matku a dítě osudový význam. Dochází zde k samozřejmému soucítění v radosti i v utrpení. Tvoří se pro matku i dítě elementární pocit, který není výsledkem uvědomělého snažení nebo rozumového zvládnutí. Někdy můžeme pozorovat, k jakým úžasným obětím jsou matky schopné, aniž to chápou jako oběť. Očekávané delší rozloučení s dítětem přijímá matka obvykle ne jako osvobození, ale prožívá ho často jako hluboký smutek z rozdělení. Tyto, ale i další pocity vzniknou ovšem jen tehdy, „jestliže to začalo již u kojení“. Výměna signálů mezi matkou a dítětem se rozšiřuje na všechny smyslové orgány. Matka by se proto měla s dítětem vidět co nejčastěji, měli by se vnímat čichem a dotýkat se navzájem. Přirozeně, že „malíček“ by mělo mít svou vlastní postýlku, ale není jen projevem zamilovanosti do tohoto „malého, sladkého tvorečka“, jestliže si ho matka ráda bere k sobě do postele. Těží z toho oba a zvláště malé dítě.

Jak vidíme, duševní rozvoj dítěte začíná již u novorozence. Záleží nejen na tom, aby naše dítě mělo plné břicho, suché pleny a dostatek spánku. Potřebuje také oční a tělesný kontakt a pocit bezpečí. Jestliže správně rozumíme „řeči“ našeho miminka, můžeme ještě lépe vyhovět všem jeho potřebám a vytvořit základy pro zdravý rozvoj v budoucnosti. Vytvoříme pevné a dobré vztahy hned na samém počátku, aby naše dítě mohlo žít v pohodě, jistotě a bezpečí. Nezapomeňme, že role maminky je nenahraditelná. Vždyť mezi matkou a dítětem jsou pevné vazby, které se mohou stát pro budoucnost dobrou základnou k opravdovému startu do života. A zdraví, jak tělesné tak i duševní, je pro dobrý start opravdu důležitým předpokladem. Prostě: duševní život dítěte začíná již u novorozence a chceme-li, aby naše dítě vyrostlo v harmonického jedince, chovejme se podle toho od samého začátku.

MUDr. E. SCHNEIDER

MAGNET

Mohu vám něco vyprávět o magnetech? Možná namítnete: Ale to přece známe. To jsou takové kousky kovu. Některé jsou upevněny na dvířkách nábytku, aby se dobře zavírala. A máme i nástěnnou tabuli, kde malé magnety udrží i listy s oznámením. To podivuhodné na nich je, že přitahují špendlíky i hřebíčky, třeba i přes papír. Zvláštní je, že špendlíky, které se dotknou magnetu, začnou samy přitahovat železné piliny.

Ale jak vůbec se kus kovu stane magnetem? Vědci vysvětlují, že kus oceli je složen z miliónů velmi malých částíček. Jsou ale tak přeházeny, že každá táhne na jinou stranu. A to víte, když každý táhne jinam, neutáhne žádný nic. Ale stačí otočit takový kov drátem a pustit jím elektrický proud. Všechny částíčky jakoby dostaly povel, aby se otočily jedním směrem. A jakmile se otočí jedním směrem, je jejich přitažlivá síla velká.

Některí lidé jsou jako magnety. Znáte jistě i takové chlapce a děvča-

ta, kteří upoutají a přitahují ostatní děti. Někdy si nedovedete ani vysvětlit, čím tak okouzlují. Ale v každé třídě je někdo, kdo má kolem sebe vždycky plno spolužáků. Snad ani příliš nevyniká v učení, snad není ani hovorný, ale je v něm něco, co přitahuje. Jeden láká k dobrému, druhý ke zlému. To je jedno z tajemství lidského vlivu.

Když David prchal před náladovým králem Saulem a skrýval se jako utečenec v jeskyni, posbíralo a soustředilo se kolem něj čtyři sta mužů. Drželi se ho jako železné piliny magnetu, i když se s ním vydávali ve velké nebezpečí. Upnuli se k němu. Byl jejich magnetem.

Největším a nejpodivuhodnějším magnetem lidí je Pán Ježíš. Z počátku se ho drželo jen 12 chudých mužů. Jeden sice odpadl, tak jako některý špendlík odpadne od magnetu, ale jedenáct jich zůstalo a stali se magnety pro další. Sám Pán Ježíš řekl před svou smrtí: „Až budu povýšen, všechny potáhnu k sobě.“ (Jan 12,32) Když Pán Ježíš mluvil o povýšení, myslel na své ukřižování. Ano, byl povýšen od země, když ho přibíli na kříž. Na kříži se obětoval za celý svět, a tak ukázal, jak nás miluje. Tato jeho láska přitahovala celé zástupy lidí. Nejdříve jich bylo 3000 a pak noví a noví. V minulých staletích stejně jako dnes jsou na světě milióny těch, kteří se dali přitáhnout k Pánu Ježíši radostným poselstvím evangelia. Přitahuje i ty, kteří se zdají studení jak ten

kov, protože jeho láska je mocná.

Chce mít i na vás vliv. Dáte-li se jím přitáhnout, stanete se sami magnety, které budou k dobrému přitahovat druhé. Každý z nás je nějakým magnetem, ale někdy ani nepřitahujeme právě tak jako ocel, kterou neprošel elektrický proud. V srdci působí různé síly, z nichž každá táhne jinam. Teprve když se dostaneme do blízkosti Pána Ježíše, tedy když o něm slyšíme, čteme, nebo se modlíme — dostanou tyto síly jeden směr; začneme přitahovat druhé a vedeme je k dobrému. Stáváme se Božími magnety. Být takovým magnetem je velkým významáním, které Bůh dává i dětem. Chce jej dát i vám. Tím se vždy znovu splní zaslíbení Pána Ježíše: „Až budu povýšen, všechny potáhnu k sobě.“

A. BARTA

TŘI SÍTA

Ríkat všechno, co si myslíme, není vždy žádoucí, protože pronesené slovo se už nedá vzít zpět. Někdy v rozčilení říkáme slova, která pak litujeme. Jiný zase opakuje po někom tvrzení, a neví, zda je pravdivé. Hájí se slovy: Jak jsem koupil, tak prodávám.

K řeckému filozofu Sokratovi přiběhl rozčilený muž. „Sokrate, jsi můj přítel, a proto ti musím říct, že...“

„Počkej, nic mi neříkej!“ přerušil ho rázně Sokrates. „Prošel jsi to, co mi chceš říci, přes tři síta?“

„Přes tři síta? Co tím chceš říct, já ti nerozumím,“ říká přichozí.

„Ano, příteli, přes tři síta. Přesvědč se nejdříve, zda to, co mi chceš říci, prošlo třemi síty. První síto je pravda. Prověřil sis, zda všechno, co mi chceš vyprávět, je skutečně pravdivé?“

„Ne, slyšel jsem to od druhých, a...“

„Tak vidíš. Ale jistě jsi to zkusil na druhém sítu. Je to síto dobroty. Jestli máš důkazy pro to, že je skutečně pravda, co mi chceš říct, pak uvaž, zda je to i dobré?“

Muž váhal. „Myslím, že to dobré není. Spíš naopak.“

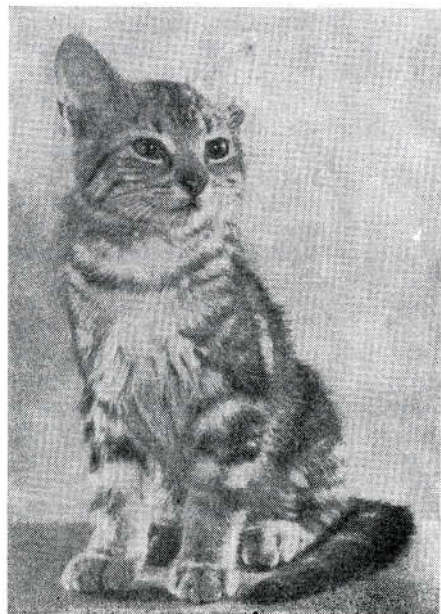
„Tak, tak,“ přerušil ho filozof. „Prosejme to tedy na třetím sítu. Zptej se sám sebe, jestli to, co tě rozrušilo a co mi chceš vyprávět, je také potřebné. Je třeba, abych to věděl?“

„Potřebné to právě není.“

„Nuže,“ usmál se Sokrates, „když to, co mi chceš vyprávět, není ani zaručeně pravdivé, ani dobré, ani potřebné, pak si to klidně nech, neříkej mi to a neobtěžuj tím ani mne ani sebe.“

-T-

KOČIČÍ MOUDROST

Už jste se asi setkali s poznámkou: „Zapal si s námi a nebuď staromódní!“ Nebo: „Napij se, dokaž, že jsi chlap!“ Udělej to nebo ono, pak tě vezmeme mezi sebe.

Jak na to reagujeme?

Kočky se prý myjí vždy až po jídle. Anglická lidová bajka o tom vypráví: Jednou chytila kočka vrabce, který jí namluvil, že žádný slušný tvor se nedá do jídla, aniž by se umyl. Kočka se šla umýt, aby dokázala, že je slušný tvor. Tím ovšem přišla o večeři. Vrabec jí uletěl. Od té doby se myje až po jídle, nikdy před ním.

V epištole k Římanům 12,2 čteme: „A nenapodobujte už příklady tohoto světa, ale změňte úplně své nazírání, abyste dovedli rozeznat, co je vůle Boží...“

Křesťan, který se připodobňuje životnímu stylu tohoto světa, ztrácí daleko víc, než kočka v bajce. Zde již nejde jen o večeři.

Samotný Ježíš Kristus nám prostřednictvím evangelisty Matouše radí: „Hleďte tedy nejprve Boží království a jeho spravedlnost a toto všechno vám bude dáno navíc.“ (Mat 6,33)

VLASTIMIL FÜRST ml.

Prvým a základným pilierom správneho vzťahu človeka k prírode a jej zdrojom je skutočnosť, že **naša Zem** so všetkými život podmieňujúcimi okolnosťami je **Božím stvoreným dielom** a teda aj jeho **vlastníctvom**. Z tohto pohľadu je treba brať do úvahy všetky veci, dianie i ľudí veľmi vážne. Preto je ochrana prírody, ako životného prostredia do ktorého bol človek zasadený, jedným zo základných kresťanových záväzkov a povinností.

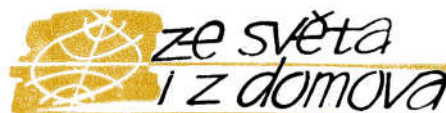
Tým druhým podstatným prvkom ovplyvňujúcim vzťah človeka k prírode a jej darom, je jeho **zodpovednosť správcu** Bohom mu zvereného vlastníctva. Človek nemá právo neobmedzeného majiteľa, právo bezohľadnej vlády nad tým, čo mu bolo iba prepožičané. Má si byť vedomý toho, že všetko závisí na jeho osobnom vzťahu k majiteľovi zverených mu vecí. Má s nimi nakladať ohľaduplne a ako verný správca sa má o ne starať. Opatruje, rozmnožuje a zodpovedá za zverený mu majetok, z ktorého má mať úžitok on ako správca, i Boh ako vlastník.

Tretím kľúčom k správne mu vzťahu človeka k prírode, sú **morálne zásady** zakotvené v požiadavkách **Božieho zákona** — **Desatora**. Základným príkazom vo vzťahu človeka k človeku a jeho životnému prostrediu je príkazanie „**Nezabiješ**“ (2 Moj 20,13). Tento mravný príkaz Božieho zákona, chápaný pozitívne, sa neobmedzuje iba na zákaz zloviného ničenia života. Vzhľadom sa aj na jeho ochranu a zachovanie. V tomto smysle možno smelo hovoriť aj o široko ponímanej ochrane fyzického i duchovného, materiálneho i psychického bytia jednotlivca i celej ľudskej spoločnosti. Takto chápaný príkaz zahrňuje bezosporu aj ochranu prírody a celej biosféry, podmieňujúcej existenciu človeka i sveta. Z pohľadu Písma je teda **devasťacia prírody** a zneužívanie jej zdrojov zrovnateľná s obmedzovaním či potláčaním ľudských práv, fyzickým, alebo psychickým ožobracovaním človeka. Jedná sa o **morálne zlo**, ktoré je v biblickom prepise označované ako **hriech**, čiže prestupovanie Božieho zákona, ktoré neujde Božiemu hnevu a trestu.

V biblickej zvesti je nápadná úzka súvislosť medzi morálnym s' avom ľudstva a živelnými pohromami, ktoré prichádzali neraz ako priamy dôsledok ľudskej skazenosti a prevráteného zmýšľania. O stave pred potopou sa hovorí, že: „**Zem bola porušená v Božích očiach**; na zemi bolo plno násillia... lebo každé telo viedlo porušený život...“ (1 Moj 6,12). Dôvodom zničenia Sodomy a Gomory bol „**ich veľmi ťažký hriech**“ (1 Moj 8,20). V Zjevení 11,18 sa v súvislosti s hnevom národov hovorí aj o hneve Božom, o súde a zničení tých, čo „**kazia zem**“. Božia neľúbosť sa vzhľadom na všetko ničiteľské, drancujúce a nezodpovedné konanie, či sa už týka prírody, alebo ľudí. Táto skutočnosť by mala byť pre kresťanov ďalším zriedlom inšpirácie a povzbudení k ochrane prírody, a zdrojom odvahy čeliť všetkým negatívnym a škodlivým zjavom a tendenciám, ktoré ohrozujú prospech, zdravie a šťastie Božieho stvorenia.

Vieriaci a Boha milujúci človek vidí v daroch prírody pôsobnosť tvorivej sily a lásky Božej. V prírode objavuje svet svojho Otca, do ktorého bol zasadený, aby v ňom, vo svojom prirodzenom a rodnom prostredí žil, rozvíjal svoje schopnosti a využíval svoje dary. Príroda je okrem iného aj veľkou učebnicou, v ktorej môžeme poznávať Božiu veľkosť, moc a slávu, a upevňovať svoju istotu jeho existencie. Príroda je veľkým dobrom, vyvárajúcim podmienky pre existenciu človeka a predpoklady pre jeho všestranný rozvoj. Je Božím darom, ktorý si má človek vážiť a tvorivo zveľadovať. Je pokladom krásy a bohatstva, ktorý má chrániť pred znehodnotením a zničením a ako dedičstvo odovzdať budúcim pokoleniam.

V. KOHÚT

Rozsáhlá práca našich nakladatelství

Církev adventistů má ve všech světadílech celkem 51 nakladatelství, která vydávají publikace ve 182 jazycích. Mimořádnou pozornost věnují literatuře zdravotní a výchovné, pak literatuře pro mládež a děti. Oblíbený a známý časopis „Život a zdraví“ vydáváme v 18 jazycích. Celkem vychází z našich nakladatelství 395 různých periodických časopisů.

Zdravotnická činnost adventistů s. d. v Brazílii

Důležitým odvětvím adventistické práce v Brazílii je zdravotnická činnost. V této zemi máme 15 nemocnic. Každá z nich se zaměřuje na určitý druh nemocí. V Rio de Janeiro je například nemocnice, která jako první na světě provedla transplantaci slinivky břišní.

25 tun oblečení pro Afriku

25 tun použitého šatstva zaslala adventistická dobročinná organizace v NSR pouze v minulém roce do potřebných oblastí v Africe. 10 tun již v březnu přivezla loď do Mozambiku, zatímco zbylých 15 tun bylo zdarma přepraveno leteckou společností Lufthansa koncem roku do Addis Abeby.

V těchto zemích slouží sbory církve adventistů — tak jako jinde na světě, kde je to zapotřebí — jako střediska, kde se rozdělují materiální pomoci. Ve zmíněných číslech nejsou zahrnuty zásluky, které zaslaly jednotlivé dobročinné organizace naší církve do Afriky přímo.

Nejlepší studijní program v zemi

Vláda Papuánské Nové Guinea udělila oficiální souhlas adventistické nemocnici v Sopas k otevření nového studijního programu pro výuku zdravotních sester. „Sopas poskytuje nejlepší studijní program v celé zemi,“ prohlásil člen státního výboru pro schvalování těchto záležitostí.

Kanadská vláda podporuje ADRU

V rámci pomoci Africe dala kanadská vláda k dispozici organizaci ADRA (adventistická agentura pro rozvoj a pomoc) pro vrtání

studní v Tanzánii 49 615 kanadských dolarů a pro hloubení studní v Keni dalších 148 500 kanadských dolarů. V těchto zemích jsou oblasti mimořádného sucha, kde je velký nedostatek pitné vody. Proto zde pro většinu obyvatel představuje voda ze studní záchranu života. Vláda těmito dary, kterými podpořila zásluhou práci organizace ADRA, vyjádřila své uznání adventistické dobročinné práce v Africe.

Adventisté v Číně otevřeli jazykovou školu

12. března t. r. otevřeli adventisté v Čínské lidové republice v prostorách šen-jangské „Communication College“ jazykovou školu pro výuku anglického jazyka. Učitelé této školy v Šen-jangu jsou dobrovolní adventističtí misionáři. Třídy i prostory pro bydlení učitelů poskytla zdarma čínská vláda, která také financuje stravu a nezbytná vydání učitelů.

Cukrovka u vegetariánů

Časopis „Výživa lidu“ ze srpna 1986 uvedl tuto zprávu:

A. Snowdon a L. Phillips sledovali skupinu téměř 26 000 adventistů sedmého dne, jímž církev doporučuje, aby se vyhýbali masu, rybám, vejším, kávě, alkoholu a tabáku. Asi polovina sledovaných byla lakto-ovo-vegetariány. Během 21 let sledování zjišťovali autoři také výskyt cukrovky a úmrť na tuto chorobu. Bylo prokázáno, že riziko diabetu je pro skupinu vegetariánů zhruba poloviční proti ostatnímu bílému obyvatelstvu v USA. Snížení rizika je výraznější u mužů nežli u žen a totéž platí o úmrtnosti na diabetos. I ve skupině adventistů byl výskyt diabetu nižší u vegetariánů, a to jak u mužů tak u žen. Zjištěný vztah mezi diabetem a spotřebou masa nebyl způsoben váhových poměrů a nepodařilo se nalézt vztah k určitému nutričním faktorům ani k tělesné aktivitě.

Hotel na břehu Jordánu

Izraelské ministerstvo turistiky využilo touhy mnoha poutníků, kteří přicházejí k řece Jordánu, aby se tam dali pokřtít. Na břehu vyrostl luxusní hotel, z něhož vede pohodlné schodiště přímo do řeky. Každoročně sem přichází mnoho turistů, kteří se doma připravili ke vstupu do církve, aby přijali křest tam, kde Jan Křtitel pokřtil Pána Ježíše.

PODZIMNÍ

V. GAJDOŠIKOVÁ

*Procházím alejí,
brouzdám se v spadaném listí,
zdobeném kapkami rosy ...
Podzimní vítr
pomalu větve čistí —
i když ho němě
o smilování prosí ...
Pobledlé slunce
ještě se sice snaží,
však každý den
už méně stačí hrát ...
Příroda —
jako kotě na zápraží
se do klubička stáčí
a jde spát ...*

*Obzor se halí
v mlhu zimomřivě,
to abych, co je za ním,
netušila ...
V podzimní trávě
rozčeřené hřívě
se zrána choulí
jinovatka bílá ...
Však přes všechn ten
výjev nostalgický —
vím jistě,
že se rychle blíží čas,
kdy bude jaro —
jenom jaro vždycky
a země nepozná už,
co je mráz ...*